SEP 7 - 1950

New York Public Library 470 Fifth Ave.

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXV M., 35 N. BROOKLYN, N. Y. PENKTADIENIS, 1950, M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 1 D. KAINA 10 C.

Šiandien

Ne jo reikalas
Knygų deginimas
Draugo konkursas
Kinai ir Korėja

JUOZAS TYSLIAVA

Generolas MacArthur, be abejonės, šiandien yra vienas žymiausių Amerikos karių.

Bet nei garbės aureolė, nei, pagaliau, užimamoji vieta jam neduoda teisių vesti atskiros užsienių politikos, — politikos, kuri išimtinai priklauso JAV prezidentui ir Valstybės Departamentui.

Kalbama apie generolo MacArthur pranešimą Formozos klausimu, — pranešimą, kurį jis buvo atsiuntęs užsienio karo veteranų suvažiavimui Chicagoje.

Nenuostabu, kad tas pranešimas, kuris, betgi, buvo paskelbtas spaudoje, nebuvo skaitytas suvažiavime.

**
*

Dar ir dabar su pasibiaurėjimu prisimename anas pirmąsias nacių siautėjimo dienas, kai Vokietijos miestų gatvėse ir aikštėse buvo deginamos knygos.

Be marksistinio ir "žydiško" turinio knygų, tada naciai sudegino kalnus pasaulinio masto rašytojų veikalų.

Dabar, štai, ateina žinios iš Kinijos, kur, sakoma, taip pat deginamos knygos. Ir dar kokios knygos!

Jeigu Kinijos komunistai meta į ugnį net Konfucijaus raštus, tai jie tokie pat barbarai, kaip ir naciai, su kuriais savo laiku Kremlio viešpačiai bičiuliavosi.

**
*

Kartą Levas Tolstojus kito žmogaus vardu pasiuntė laikraščiui naują savo apysaką.

Gavusi rankraštį, laikraščio redakcija atsakė:

"Jūsų apysaka per silpna. Nedėsime. Rašykite korespondencijas..."

Tada Tolstojus savo vardu tą pačią apysaką pasiuntė kitam laikraščiui.

Ar žinote, ką tas laikraštis padarė? — Jis iš anksto paskelbė:

"Netrukus pradedame spausdinti mūsų genialaus rašytojo grafo Tolstojaus naują apysaką."

**
*

Panaši istorija įvyko su Draugo literatūros konkursu.

Pirma to konkurso premija buvo paskirta debiutantei Nijolei Jankevičiūtei, o tik trečia — žinomai rašytojai Nelei Mazalaitei...

Bet tai dar ne viskas.

Apie Jurgį Savickį, kuris tame konkurse taip pat dalyvavo, bet jokios premijos negavo, dabar tos pačios "Jury Komisijos" narys Ben. Babrauskas Drauge rašo:

"J. Savickis yra vienintelis mūsų beletristas, nesugebėjęs parašyti prasto veikalo."

**
*

Komunistinės Kinijos protestas dėl amerikiečių ir anglų lėktuvų apšaudymo jos teritorijos laikomas blogu ženklu.

Kaip žinoma, Molotovas ilgą laiką sėdėjo Pekine, kur, greičiausia, buvo suplanuota Kinijos intervencija Korėjoje.

Vengdamas tiesioginio karo, Kremlius, matyt, ieško daugiau rankų savo žarijoms žarstyti.

Jeigu Kinija, kuriai tų rankų netrūksta, eitų į talką šiaurės Korėjai, tai galime būti tikri, kad ateinančių Kalėdų Senelis mums taikos neatneš.

Priešingai, tuo atveju mes esame ilgo, sunkaus ir kruvino karo išvakarėse.

PREZ. TRUMANAS GIRIA GEN. MACARTHURĄ, BET UŽSIENIŲ POLITIKON NELEIDŽIA KIŠTIS

Skirtingos nuomonės dėl Formozos gynimo. Korėjos fronte padėtis rimta – puola 40,000 raudonųjų. Nauji talkininkai.

Šios savaitės pradžioje pirmą sykį amerikiečių visuomenė gavo taip ryškiai patirti nuomonių skirtumus, kurie Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra tarp karinių ir civilinių autoritetų. Gen. MacArthur, Prezidentui Trumanui pasipriešinus, turėjo atšaukti Formozos gynybos klausimu pranešimą, kuris turėjo būti skaitomas Chicagoje vykstančiame metiniame Veterans of Foreign Wars suvažiavime. Šitai kartu buvo ir pirmasis žymus JAV valdžios žygis nuo karo pradžios Korėjoje sulaikyti kariuomenės ir civilius pareigūnus nuo priešui naudingų žinių skelbimo.

Prezidentas Trumanas paaiškino, kad savo cenzūrą gen. MacArthuro pranešimui jis uždėjęs, norėdamas išvengti susidaryti klaidingai nuomonei apie amerikiečių politiką. Nors gen. MacArthur ir sutiko savo pranešimą atsiimti, bet jau buvo per vėlu jį sulaikyti. Dauguma laikraščių jo tekstą jau buvo spėję atsispausdinti ir išplatinti.

Gen. MacArthuras savo pranešime įsakmiai pabrėžia, kad Formozos gynimas Tolimuosiuose Rytuose yra vienas gyvybinių JAV reikalų, ir Formoza neprivalo patekti komunistams. Tik tuo atveju, esą, galima būtų susilaukti taikos, kitaip karas bus neišvengiamas. Šiai paskutinei tautinės Kinijos karinei tvirtovei gen. MacArthur skiria ypatingai didelio dėmesio.

Nurodęs natūraliąsias salos gynybos linijas Pacifike, jis pabrėžė, kad iš čia JAV galėtų oro laivyno pagalba užvaldyti visus Azijos uostus, pradedant Vladivostoku, baigiant Singapūru. Tuo atveju, jei Formoza atitektų priešui, ji reikštų priešo prietiltį JAV gynybos teritorijoje.

Turint savo rankose Formozą, galima būtų sulaikyti priešo vykdomą Pacifiko laisvųjų tautų grobimą ir gauti galimybę savo žinioje turėti visus Azijos uostus, apsupant juos salų grandine. Savo pranešimą baigia, primindamas, kad Prezidento Trumano birželio 27 d. įsakymas ginti Formozą, pasiunčiant jai patruliuojančius laivus saugoti nuo komunistinės invazijos, buvo pakėlęs jau ligšiol stipriai prieštaujusias kinų viltis.

Prezidentas Trumanas išdėstė JAV pažiūras, tvirtindamas, kad JAV neketina Formozos ginti, norėdamos išvengti karo išsiplėtimo, o, be to, esą, dėl šios salos likimo, kaip dėl buvusios Japonijos teritorijos, bus nuspręsta atskiru tarptautiniu susitarimu.

Dėl šitokios vyriausybės politikos Formozoje Washingtone kilo protesto balsų. Ypatingai republikonai gina gen. MacArthuro nuomonę. Nors oficialiai buvo pabrėžta, kad nesusipratimas tarp Prezidento ir gen. MacArthuro likviduotas, bet vis daugiau pradedama kalbėti apie galimą gen. MacArthuro atšaukimą iš Tol. Rytų. Prez. Trumanas savo laiške gen. MacArthurui įvertina jo nuopelnus, vadovaujant kovoms Korėjoje, bet duoda suprasti, jog užsienių politika esąs išimtinai Baltųjų Rūmų reikalas.

Tuo tarpu Korėjos fronte visu 120 mylių komunistai pastatė apie 40,000 kariuomenės ir spaudžia amerikiečius. Todėl padėtis esanti gana rimta. Pamažu pradeda plaukti Jungtinių Tautų šeimoje esančių valstybių pagalba, bet ji kol kas dar nėra efektinga. Pietų Afrika pranešė pasiunčianti aviacijos kovos dalinių, kurie tuojau pat išskrenda į Korėją, vadovaujami karuose pasižymėjusio vado S. Van Bredea. Korėją pasiekė jau ir pirmieji britų pėstininkų daliniai. O Belgijos ministerių kabinetas nutarė Korėjon pasiųsti 1,000 savanorių. Kanadiškoji brigada, kuri anksčiau buvo numatyta iš 4,000 vyrų kaip iš tenai pranešama, dabar formuojama iš 8,100 vyrų ir bus pasiųsta į Korėją.

Armija perėmė geležinkelius

Norint išvengti susitrukdymo, kuris būtų atsiradęs ryšium su 300,000 geležinkelininkų streiku, prezidento Trumano įsakymu, kariuomenė šį pirmadienį perėmė 195 didžiųjų ir 106 mažesnių geležinkelių linijų kontrolę. Yra paskirti 7 geležinkelių prezidentai, kurie rūpinsis ir bus atsakingi už visą tvarką.

Tai iš eilės jau ketvirtas kartas nuo 1943 m., kai armija perima geležinkelių tvarkymą, stengiantis išvengti geležinkelininkų streiko.

Šiuos grėblius dabar jiems pakeis plunksna ir knygos.

PATVIRTINO ROB. SCHUMANO PLANĄ

Strassbourge posėdžiaująs Europos Tarybos patariamasis susirinkimas, kurį sudaro Europos Taryboje dalyvaujančių valstybių parlamentų atstovai, po ilgų diskusijų priėmė Schumano planą sujungti Vakarų Europos plieno ir anglies pramonę. Už planą pasisakyta 73 balsais, 32 susilaikius. Porą dienų vėliau taip pat nutarta organizuoti vyriausią Europos gynybos vadovybę ir bendrą Europos armiją tokią, kokios buvo reikalavęs Winston Churchill.

Pirmojo nutarimo prieita po to, kai susirinkimui pavyko nugalėti britų darbiečius, kurie visą laiką buvo opozicijoje, ir įjungti britų konservatorių siūlomą papildymą — pakartotinai leisti britams dalyvauti Schumano plano diskusijose. Betgi patįes susitarimo prieita, panaikinus anksčiau reikalaujamą konservatorių klauzulę, kuri Schumano planą būtų pavedusi Europos Tarybos jurisdikcijai. Tuo konservatorių atstovai norėjo sumažinti tarptautinės kontrolės įstaigos programą ir padaryti ją prieinamą sau ir darbiečiams.

Darbiečių atstovas tvirtino, kad Anglijai būsią geriau, jei ji palauksianti, ligi Prancūzija, Vakarų Vokietija, Belgija, Olandija, Liuksemburgas ir Italija sudarysiančios kontrolinę vadovybę. Tik britai bandysią su ja bendradarbiauti. Galutiniame balsavime jie susilaikė. Juos pasekė ir kitų kraštų atstovai.

Winstono Churchillio siūlytoji bendra kariuomenės vadovybė ir bendra Europos armija susirinkime praėjo 69 prieš 19 balsų, 2 susilaikius. Britų darbiečiai balsavo prieš.

Prieš užbaigdami savo pasitarimus, suvažiavimo dalyviai priėmė taip vadinamąjį "Strassbourgo pareiškimą", kuris yra komunistų sukurtosios Stockholmo taikos priešingybė. Taip pat šio pareiškimo signatarai atsisakė paskirti Europos Tarybos delegaciją naujiems taikos pasitarimams Maskvoje, belgų socialistų atstovams siūlant. Taip pat 93:8 balsų santykiu nutarta įsipareigoti, sugrįžus į savo kraštus, savo parlamentus painformuoti apie priimtuosius šio suvažiavimo nutarimus.

Suvažiavimas išsiskirstė ligi lapkričio mėn. Jame dalyvavo 125 delegatai iš 15 kraštų.

"JOURNAL AMERICAN" UŽSTOJA PABALTIJO VALSTYBES

Pabaltijo valstybių diplomatinių atstovų naujai įteiktas memorandumas JAV sekretoriui Dean Achesonui Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės atstatymo klausimu davė progos New Yorko dienraščiui "Journal American" iškelti šį klausimą savo vedamųjų straipsnių skiltyse.

JAV savo politiką Pabaltijo valstybių atžvilgiu remia Valstybės Departamento 1940 m. liepos 23 d. pareiškimu, atsisakančiu pripažinti Pabaltijo kraštų okupavimą, kaip Sovietų Rusijos jėgos veiksmą. Pripažįstant Pabaltijo valstybių diplomatinius atstovus, jiems sudaroma galimybė kelti balsą prieš Sovietų Rusijos okupaciją, kaip tai buvo neseniai padaryta (minint sivietinės okupacijos dešimtmetį).

Dienraštis sumini svarbiausias memorandumo vietas, akcentuodamas, kad šią žiaurią okupaciją ir nekaltų taikingų tautų naikinimo darbą vykdo vienas narys tos tarptautinės organizacijos, kurios uždavinys yra kovoti už tautų laisvę, kad Jungtinės Tautos galėtų tokius klausimus spręsti, reikalinga iš jos pašalinti jos sauvaliaujantį narį Sovietų Rusiją. "Journal American" išveda:

Taiką mylinčių Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautų tebesitęsiąs pavergimas ir persekiojimas parodo didelę išmintį buvusio prezidento Hoover, pasiūlusio perorganizuoti Jungtines Tautas be Rusijos ir jos satelitų".

AVIACIJOS VEIKLA KORĖJOJE

Iš Washingtono pranešama, kad aviacijos veikla Korėjos fronte nuo karo veiksmų pradžios buvusi labai stipri.

Per pirmuosius du kovų mėnesius amerikiečių lėktuvai atliko 20,500 skridimus, neįskaitant veiklos tų lėktuvų, kurie pakildavo nuo Korėjos vandenyse stovinčių britų ir amerikiečių lėktuvnešių.

Vien B-29 oro supertvirtovės atliko 1500 skridimus, numesdamos ant priešo 11,500 to bombų, kurių apie pusė teko geležinkeliams, tiltams ir kitiems strateginiams taikiniams.

Kovos lėktuvai dalyvavo 13,000 skridimų, iššaudę apie 10 mil. šovinių, išmetę 33,000 raketų ir numetę 1,700 to bombų.

Per tą laiką sunaikinta 111 šiaurės korėjiečių tankų, 142 garvežiai, 212 tiltų, 3,313 sunkvežimių, daug karjuomenei svarbių patalpų ir įrengimo.

Per tą laiką priešas nušovė 58 lėktuvus, žuvo 26 lakūnai, 45 dingo ir 23 sužeisti.

Amerikiečių lėktuvams nuolatos bombarduojant priešo pozicijas ir ypatingai jo karo pramonės centrus, raudonieji savo pramonės bazes organizuoja "neutraliosios" Mandžiūrijos teritorijoje.

Ryšium su tuo Washingtone pradedama ieškoti būdų, kas būtų darytina tuo atveju, jei kartais raudonųjų lėktuvai, pakildami iš Mandžiūrijos, imtų priešintis amerikiečiams, kurie ligi šiolei buvo ore viešpačiai. Tuo tarpu dar nežinia, ar amerikiečių lėktuvams bus įsakyta bombarduoti ir Mandžiūrijos aerodromus, kurie naudojami Korėjos raudoniesiems padėti.

ĮSIGALIOJA NAUJASIS SOC. DRAUDIMO ĮSTATYMAS

Prezidentas Trumanas pasirašė naują socialinio draudimo įstatymą, kuris įsigalioja senatvės ir gyvybės draudimo srityje. Šis įstatymas papildomai dar apima apie 10 mil. dirbančiųjų. Tuo būdu dabar tos srities apdraustųjų skaičius iš ankstyvesniųjų 35 mil. padidėja iki 45 mil.

Naujosiose draudimo kategorijose numatyta apie 5 mil. asmenų, dirbančių nuosavose įmonėse: maisto gaminių krautuvėse, kirpyklose ir kt., apie 1 mil. namų ruošos ir 75,000 žemės ūkio darbininkų.

Senatvės draudimo išmokėjimai bus padidinti dvigubai, o pajamų mokesčiai ateinančių 20 metų laikotarpyje turės būti trigubai padidinti.

KOMUNISTAI TURĖS REGISTRUOTIS

Jungtinių Amerikos Valstybių Kongresas 354 balsais prieš 20 priėmė įstatymą, kuriuo norima pažaboti Amerikos komunistų veiklą. Įstatymas reikalauja, kad komunistinių organizacijų vadai ir nariai registruotųsi vyr. valstybės gynėjo įstaigose.

Neprisilaiką šio įstatymo bus baudžiami iki 10 metų kalėjimo ir pinigine bauda iki 10,000 dolerių.

Šis įstatymas turi tikslo užkirsti komunistams ir jiems prijaučiantiems kelią į valdžios vietas. Pagal jį bus taip pat baudžiami valdžios tarnautojai, kurie kokiu nors būdu bendradarbiaus su komonistų organizacijomis.

Komunistų partijos nariams nebebus išduodami ar prailginami užsienio pasai. Komunistinės propagandos priemonės, kaip leidyklos, radijas, televizijos programos turės įrodyti, iš kokių šaltinių jos verčiasi.

IŠ VISO PASAULIO

— Iš Vokietijos pranešama, kad Aaacheno mieste beveik kasdien teisiami DP, nelegaliai perėję sieną. Sakoma, kad blogos gyvenimo sąlygos juos verčia iš ten bėgti ir stoti į JAV organizuojamas darbo kuopas Vokietijoje.

— Tarptautinė Darbo Organizacija iš Ženevos praneša, kad per pirmąjį 1950 pusmetį smarkiai padidėjo nedarbas pasaulyje.

— 56,000 atbėgėlių iš Rytų Vokietijos šiemet vakariečiai Berlyne suteikė politinę globą.

— Iš Frankfurto pranešama, kad sąjungininkų aukštoji komisija ir vokiečių atstovai tariasi Jugoslavijai suteikti 30 mil. dol. ilgalaikę paskolą prekybos sutarties ribose.

— Apie 600 komunistų vokiečių karininkų sovietai pradėjo apmokyti karo mokykloje, norėdami sudaryti iš jų pagrindą būsimajai Rytų Vokietijos armijai.

— Indijoje įvykęs žemės drebėjimas pareikalavo apie 5,000 žmonių aukų. Tūkstančiai žmonių paliko be pastogės. Nuostolių priskaitoma apie 20 bil. dol. Žemės drebėjimo pasekmėje išsiliejusios upės užpylė arbatos plantacijas.

— Dakare prasidėjo pasitarimai Vakarų Afrikos gynybos klausimais. Posėdžiauja D. Britanijos ir Prancūzijos kariniai atstovai.

— Šiaurinėje Valijoje, kaip pranešama iš Londono, atrasti urano rūdos klodai.

— Abisinijoje prieš Haile Selassie sukilo ūkininkai, priešindamiesi dėl padidėjusių mokesčių.

— Archangelske rusai nuteisė 3 mėn. kalėjimo britų laivyno karininką, kaltindami jį sumušus rusą uosto darbininką.

— JAV darbininkams atsisakius iškrauti rusų prekes, kurias daugumoje sudarė įvairūs kailiai, jos grąžinto atgal į Angliją. Kadangi kailiai nėra išdirbti, tai jie gali greit sugesti. Nuostolių skaičiuojama apie 600,000 dol.

— Geležinkelių streikas, Kanadoje apėmęs 124,000 darbininkų, sunkiai palietė visą kraštą. Parlamentas skubiai susirinko posėdžio paděčiai aptarti.

Nauji atomo šnipai JAV ir Jugoslavijoje

Wolfe Weisband, 40 m. amžiaus, Rusijoj gimęs, šią savaitę suimtas už šnipinėjimą sovietams. Jis septynerius metus ištarnavo atsakingose, slaptose gynimosi įstaigose. Šių metų gegužės mėnesį, įtarus jį esant komunistu, jis aiškėjus jo šnipinėjimo veikbuvo atleistas, o dabar, palai, suimtas.

Kitas naujai suimtas yra Simmons, mokslininkas, kaltinamas, kad jis, dirbdamas Alabamoj, prie atominės bombos gamybos, vogė plutonium (svarbi medžiaga atominės bombos gamyboj), norėdamas supažindinti rusus su šiomis paslaptimis.

IR JUGOSLAVIJA GAUDO RUSŲ ŠNIPUS

Iš Belgrado pranešama, kad čia pradėti teisti 5 asmens, kaltinami Jugoslavijos atominės energijos tyrimo paslaptis teikus rusams. Svarbiausias kaltininkas yra Belgrado universiteto profesorius Rista Ilic, kuris prieš tai gynėsi, bet galiausiai prisipažino. kartu kaltinama jo žmona, jo brolis, vienas rusas ir jugoslavas, krašto metalo pramonės direktorijos valdininkas.

Teismo kaltinime sakoma, kad ši šnipų grupė veikusi nuo sausio iki balandžio mėnesio. Jų medžiagą perimdavęs sovietų pasiuntinybės tarnautojas.

Šis pranešimas iš Belgrado rodo, kad ir Jugoslavijoje yra vykdomi atominės energijos tyrinėjimai. Tai yra pirmoji šios srities žinia.

Tuo tarpu, kai Vakarų Europa ir Atlanto Pakto valstybės ruošia gynybos planus apsisaugoti nuo galimų sovietų užpuolimų, D. Britanijos firmos savo fabrikuose gamina sovietams užsakymus tokių prekių, kurios gali būti panaudojamos tankų montavimui ir jų pataisymams.

Winston Churchill, kalbėdamas per radiją, šias mintis iškėlė ir prikišė vyriausybei.

Amerikos Lietuvių Savaitė

DAR DĖL SLA KONCERTO IR 'DAINOS' CHORO

BALTIMORE, MD. Kadangi mano pavardė buvo linksniuojama ir K. Šileikio ir Amalungos — tai noriu ir aš žodį kitą tarti.

P. Amalungos straipsnyje jaučiamas noras įgelti ir "ponią Galiną Leonienę" ir, bendrai, visą tremtinių bendruomenę. O kodėl gi?

Juk "Dirvoje" ir "Vienybėje" tilpusieji straipsniai pasako tikrą tiesą ir tik aklas ir kurčias su ta teisybe negali sutikti. Tiesa, tuose straipsniuose yra daug jumcro ir sarkazmo, bet išdėstytos mintys yra nuosaiki ir sveika kritika. Nors "teisybė akis duria", bet reikia ją nors kartais pasakyti.

Gi, kai dėl manęs, tai Amalunga rašo tikrą tiesą.

1. "Dainos" dr-jos "grand pianu", galutinai džazo muzika sudaužytu ir alučiu aplaistytu, skambinti aš tikrai nesutikau ir nesutiksiu.

Ta pačia proga norėtųsi paklausti, ar ne laikas būtų Baltimorės lietuvių svetainės valdybai pasirūpinti estetiškesne savo salės išvaizda, atremontuoti sceną, pakeisti maždaug nuo V amž. po Kristaus užsilikusią uždangą, pasirūpinti skirtu tik koncertams piano įsigijimu? Ar teks laukti kokio nelemto gaisro, kuris, pavyzdžiui, kaip Philadelphijoje paskatino svetainės šeimininkus suteikti savo salei tikrai kultūringą išvaizdą?

Atrodo, kad perdaug "išpūsta" pianino nuomos kaina. Ji yra ne 70 dol., bet 50 dol., o "Dainos" D-ja ji savo koncertui būk už 30 dol. buvo gavusi?

"Margose" programose ir koncertuose, kur laikomasi principo, kaip "Dirvoje" teisingai buvo parašyta — "kad tik daugiau, kad tik margiau!" — irgi esu atsisakiusi dalyvauti.

Tai tiek dėl "gerbiamos ponios Galinos Leonienės" (kaip ją Amalunga vadina). Bet ją užkliudė vos keli lašai to gausaus lietaus, pasipylusio ant dypukų galvų.

Kaip ten bebūtų, ar kas dėl to pyktų, ar ne, grįžtant prie to koncerto, SLA Seimui vistiek reikia prikišti, kad, ruošiant koncertą, pagailėjo pasikviesti tikrų menininkų — profesionalų, kurių čia aplinkui turime (žinoma, nesiūlau savęs — Amalungos suraminimui). Na, bet tas jau praėjo, nereikia kelti. O ateityje gal patys naujakuriai savo jėgomis įstengs sudaryti progų mūsų senuosius tautiečius supažindinti su profesionalų menu.

O dabar dar šiek tiek apie "Dainos" chorą, kuriame įvyko skilimas. Tremtinių jaunimas mėgsta dainas ir dainuoti. Ir kai tremtinių bendruomenės pirmininkas adv. Alg. Leonas juos paragino, į "Dainos" eiles jie masiškai ėjo. Bet keista. Dar Br. Jonušui neatvykus, tas pat jaunimas vienas po kito ima iš "Dainos" choro bėgti ir vis mažiau ir mažiau užtinkame scenoje tremtinių veidų.

Jau taip yra, kad dirigentas atlieka choro muzikinio auklėjimo darbą. Jis parenka vertingas dainas, stengiasi atskleisti jų grožį, jų lietuvišką charakterį, tobulina jų menišką atlikimą. Tuo keliu kiekvienas, sulig savo gabumais, eina.

Tuo keliu ir Br. Jonušas eina. Nors teisingai "Dirvoje" buvo parašyta, kad jam daugiau teko pučiamųjų orkestrui vadovauti, bet choro vedimo srityje Br. Jonušas turi irgi didelio patyrimo, o be to, reta Dievo dovana, absoliuti klausa, stato jį aukštai, kaip choro dirigentą, kuris intonacijos tikslumo srityje labai daug gali chorui duoti.

Principas — "kad tik garsiau ir bus gerai" — jau savo laikus atgyveno. Norima eiti kitais keliais, ieškoti kito dainų atlikimo grožio, eiti pažangos keliu.

To "Dainos" chore neradęs, tremtinių jaunimas susispietė apie Br. Jonušą, kuris mielai visus mokė, pašvęsdamas tam po sunkaus darbo savo laisvalaikį, ir sudaręs gražų tremtinių chorą. Nors dar daug reikia dirbti ir tobulėti, bet šis čia aiškiai nukonkuravo senąjį "Dainos" chorą ir balsų pajėgumu ir dainų atlikimu.

Tarp kitko, teko girdėti, kad, Br. Jonušui iš Baltimorės išvykstant, susirūpinta atsikviesti kitą vadovą, kad choras tęstų savo gražųjį darbą. Amalunga neteisingai rašo, jog buvo norėta, kad Br. Jonušas lygiagrečiai dirbtų su buvusia choro dirigente. Nors jam ir buvo pasiūlyta būti antru choro dirigentu, bet prie mišraus choro dirigavimo jis nė sykio nebuvo pakviestas, o net ir į jam pavestą bažnytinių giesmių srityį įsibraudavo senas choras, pats pasisiūlydamas giedoti per radiją, tuo užbėgdamas mūsų chorui už akių. Bet tiek to. Pamirškime tuos netaktus ir nesutarimus. "Daina" turi savo chorą, tremtiniai savo. "Kepsime pyragus" atskirai, jei senieji ateiviai to pageidauja.

Galina Leonienė

ALGIRDAS BRAZIS, baritonas, rugp. 26 d. dainavo Chicagos WGN radijo programoje "Theatre of the Air", kuri buvo transliuojama per visą kraštą. Pristatant jį klausytojams, buvo pareikšta, kad jis yra lietuvis. 1951 m. bal. 8 d. Carnegie Hall įvyksta jo debiutas.

MIESTAS, KURIAME NETRŪKSTA DARBŲ

OMAHA, NEBR. Omahos mieste lietuvių tremtinių priskaitome per keturis šimtus. Visi jie ten suvažiavo daugiausia kun. Jusevičiaus, Omahos lietuvių parapijos klebono, pastangomis. Šis, nepažindamas nė vieno jų, tik gaudamas kur nors adresą, siuntė ir dar tebesiunčia darbo ir buto sutartis mūsų tremtiniams Vokietijon. Neperdidžiausia senųjų ateivių lietuvių Omahos kolonija parodo nejkainuojamo nuoširdumo ir paramos tremtiniams.

Lietuviai tremtiniai tvarkosi labai gražiai šiame tolimame Amerikos kampelyje, visi susiburdami lietuvių kolonijoje, kuri yra taip vadinamoje South Omahoje, žalumynuose paskendusioje miesto dalyje. Centre kolonijos yra graži, kukli bažnyčia, primenanti mūsų lietuviškas. Čia sekmadienio pamaldų nuotaika pakelia puikus Leskio vadovaujamas choras. Jis nesiriboja vien tik sekmadienio giedojimu bažnyčioje, bet taip pat net koncertuoja Omahoje per radiją ir televiziją.

Kultūrinis gyvenimas Omahoje atrodo gana gyvas, tremtiniai ten suvažiavę dar nepilni metai ir jau turi gražų meno ansamblį. Be choro, yra tautinių šokių grupė. Meno ansamblio aktyvus vadovas ir organizatorius yra Leškys ir Aukštuolis. Visuomeniniame gyvenime gyvai reiškiasi žurnalistas Jeronimas Cicėnas ir Povilionienė.

Yra lietuvių seselių vedama mokykla vaikučiams, tik, deja, kiek teko patirti, joje nemokoma nė žodžio lietuviškai. Lietuviai tremtiniai yra smarkiai susirūpinę, nes syarbu, kad jų vaikai galėtų ir gimtosios kalbos mokytis. Šiais metais tikimasi taip sutvarkyti, kad mokykloje būtų dėstoma ir lietuvių kalba, žinant, kad mokykla yra lietuvaičių seselių žinioje.

Materialiai lietuviai tremtiniai Omahoje tvarkosi gerai. Daugelis jų, dar neišgyvenę net pilnų metų, jau turi po nuosavus namus ir automobilį, nes uždarbiai yra nemaži, o butai ir maistas pigesni, negu kitose JAV srityse. Darbų yra pakankamai ir visi jo gauna, kas tik nori dirbti. Lietuviai Omahoje turi gerą vardą ir yra vietinių gyventojų mėgiami. Yra žinomi kaip sąžiningi ir geri darbininkai. Gražios kolonijos darnų gyvenimą drumsčia esamų vietinių komunistų lietuvių skaičius, su kuriais vietiniai pažangieji ir ypatingai naujai atvykę tremtiniai kovoja įvairiomis priemonėmis.

L. Dirkienė

Reikšminga liet. radijo programos sukaktis

PHILADELPHIA, PA. Šiemet rugpiūčio 23 d. sukako 16 metų, kai Lietuvių Baldų Krautuvė (1427 S. Second gatvė) transliuoja lietuvišką radijo programą. Tai yra reikšminga sukaktis Philadelphijos lietuvių kultūriniame gyvenime. Petronėlė ir Domininkas Antanaičiai, duodami šią programą, tikrai yra nusipelnę lietuvių kultūrininkų vardą.

Tiesa, šioje radijo programoje garsinamos krautuvės prekės, tačiau jie visą laiką stengėsi nepamiršti ir kultūrinių dalykų. Nepraėjo nė viena lietuvių tautai svarbi sukaktis, kuri nebūtų radusi vietos programoje. Antanaičiai buvo pirmieji, kurie savo programą panaudojo padėti tremtiniams, esantiems įvairiose Vakarų Vokietijos stovyklose. Labai džiugus reiškinys tas, kad programa transliuojama gražia lietuvių kalba.

Petronėlė Antanaitienė, vyriausia programos tvarkytoja, gimusi ir augusi Amerikoje, tačiau pasirūpino reikiamai išmokti lietuvių kalbos. Čia jai labai daug padėjo didelis lietuvių bičiulis ir puikus lietuvių kalbos žinovas prof. dr. Alfredas Sennas. Programoje visada duodama gražios lietuviškos muzikos, kuriose ryškiai atsispindi lietuvio siela ir būdas. Kiek leidžia laikas, duodama paskaitėlių ir įvairių kultūrinių žinių. Apskritai, programa sudaroma skoningai ir yra mėgiama visų lietuvių: anksčiau ir naujai atvykusių. Tai tikrai kultūringa programa.

Todėl ir nenuostabu, kad ši sukaktis rado atgarsio lietuvių visuomenėje. Rugpiūčio 23 d. organizacijos ir atskiri asmenys prisiuntė gražių sveikinimų ir linkėjimų. Žodžiu, radijo programoje Antanaičius sveikino Pennsylvanijos Universiteto profesorius A. Sennas, gražiai iškeldamas sukaktuvininkų kultūrinį darbą ne tik radijo programoje, bet ir išleidžiant savo lėšomis prof. A. Senno mokslinį lietuvių tarmių studiją. Taip pat žodžiu sveikino prof. J. Puzinas, Lietuvių Tremtinių Draugijos skyriaus pirmininkas, pareikšdamas didelį dėkingumą tremtinių vardu už tikrai gražiai vedamą lietuvišką radijo programą. Raštu sveikino Pabaltijo Moterų Tarybos Philadelphijos skyrius, lietuvės skautės, vyčiai, operos solistė Juzė Augaitytė, inž. Alfonsas Jurskis ir kt.

Petronėlė Antanaitienė, dėkodama visiems sveikintojams, savo kalbą užbaigė šiais žodžiais: "Mes Amerikos lietuviai esame giliai įsitikinę, kad mūsų brangiai tėvų žemei Lietuvai vėl užtekės skaisti Laisvės saulė".

Antanaičiams širdingai linkėtina, kad jie ir toliau dirbtų lietuvišką darbą tokiu pat ryžtingumu, kaip ir ligšiol.

K. J.

Ipolitas Nauragis dainuos Wilkes Barre

Lietuvos Operos solistas Ipolitas Nauragis yra kviečiamas dainuoti įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose.

Spalio 29 d. jis dainuos Wilkes Barre, Pa., kur Labdarybės Fondas ruošia koncertą kultūrinei radijo programai išlaikyti.

Ip. Nauragio įdainuotos religinių giesmių plokštelės rugpiūčio 20 ir 27 dienomis buvo transliuojamos radijo stoties WCTR. Šias plokšteles vėl bus galima girdėti rugsėjo 27 d. nuo 11 — 12 val. ryto iš New Jersey radijo stoties WMTR.

Trumpai

Stepas Sodeika, kartu su G. Velička vadovavęs tremtyje Lietuvių Liaudies Ansambliui, šiomis dienomis atvyko iš Vokietijos ir įsikūrė Chicagoje.

Brandmajoras A. Ružančovas, Lietuvių Bibliografinės Įstaigos vedėjas, šį mėnesį sukako 57 metus amžiaus. Nežiūrėdamas savo metų, jis dirba valgykloje, o visą laisvalaikį skiria bibliografijos darbui.

Alice Steven - Stepanavičienės dainininkės rugpiūčio 16 d. dalyvavo Chicagos Grand Parke rinktinės muzikos pajėgų koncerte, atlikdamos Debussy ir Wagnerio kūrinius. Dirigavo žymusis dirigentas Landsdorf.

Dramos teatro aktorius St. Pilka sutiko būti Chicagos Lietuvių Tremtinių Bendruomenės steigiamo Jaunimo Teatro meno vadovu ir režisierium.

RUOŠIAMASI ČIURLIONIEČIŲ KONCERTUI

PHILADELPHIA, PA. Čiurlionio Ansamblio koncertą Philadelphijoje, kuris įvyksta šeštadienį, rugsėjo 30 d., Academy of Music salėje, remia ne tik lietuviai, bet ir kitataučiai.

Žymus Philadelphijos visuomenininkas inžinierius Kern Dodge savo vardu ir iniciatyva išsiuntinėjo keletą tūkstančių laiškų, kviesdamas philadelphiečius pasiklausyti Čiurlionio Ansamblio koncerto.

Šio koncerto pasisekimu taip pat labai susidomėjęs ir vietos International Institute, kurio vadovybė praėjusią savaitę sukvietė specialų susirinkimą. Šiame susirinkime WCB koncertų agentūros vardu dalyvavo V. Tysliavienė, kuri plačiau papasakojo apie rengiamus koncertus.

International Institute dėka sudaryti ryšiai su šiomis Philadelphijos moterų organizacijomis: World Affairs Council, Fellowship Commission, Womens Inter. League of Piece and Freedom, University Womens Club, East and West Association, Federation of Womens Clubs. Koncertą taip pat remia vienas didžiausių muzikos klubų Amerikoje — Matinee Musical Club.

Kaip jau rašyta anksčiau, "Philadelphia Forum" rugsėjo mėn. leidinyje bus straipsnis apie lietuvių liaudies instrumentus ir ta proga čiurlionieičių nuotrauka.

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas
Leidžia ir redaguoja J. Gustis. Prenumerata metams 1- dol.
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir
V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Aliukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary Lang, Sav.
AMERIKONIŠKI IR LIETUVIŠKI VALGIAI
SALĖ PRAMOGOMS IR PARKAS VASARAI
Šokiai penktadieniais ir šeštadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST., WATERBURY, CONN.
Tel.: 4-9920

A. PAKENAS AND SONS
SIUVYKLA IR VALYKLA

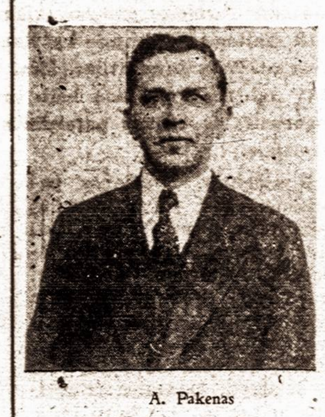

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiomis moderniausiomis mašinomis ir priemonėmis.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

Krautuvė
138 E. MAIN ST.
Dirbtuvė
110 BROOKSIDE AVE
AMSTERDAM, N. Y.
Tel. 1321
Tel. 5083

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"
FADA
Television

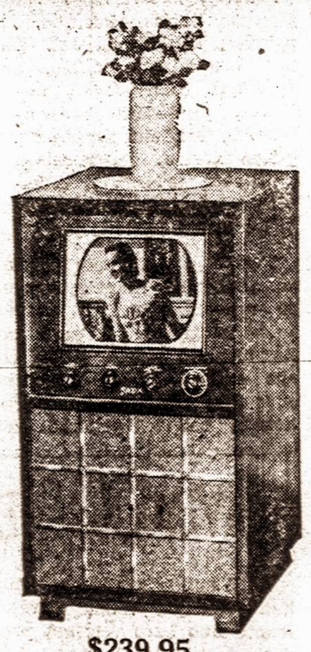

12½ In . . . 91 Sq. In. GLARE-FREE grey-face filter glass screen. Better viewing, filt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAISOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, Worcester, Mass.
Tel. 6-1759.

WHITE HALL HOTEL
PETER ČESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. Tel. 9981

NEW BRITAIN, CONN.
Quality Market
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 Park Street
Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS ŠVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue
A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Vairūs gėrimai, geras maistas, puikūs kambariai
92 CHURCH STREET,
Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Įvairiausi gėrimai.
31 Spring Street
JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-8218

Garden Hotel Cafe
A. ZINZELETA, Sav.
Geri gėrimai ir užkandžiai
švarūs kambariai
612 E. Lombard St.
BALTIMORE 2, Md.
LExington 8229

Juozapaitis Cafe
Restoranas ir Baras
18 S. Fremont St.
Baltimore, Md.

SIMAS GURINSKAS
Restoranas ir Baras
210 E. Eutow St.
Baltimore, Md.
Tel. PLaza 6313

C. WILLIAM KACHAUSKAS
Laidotuvių Direktorius
637 Washington Boulevard
Baltimore, Md.
Telefonai:
LExington 5714
MUlbery 8617

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

KONČIAUS BIČIŲ ŪKYJE
galite gauti tikro liepų žiedų medaus. Didelė 5 svarų stiklinė už 2 dolerius. Kreipkitės:
L. KONČIUS.
No. Abington, Mass.

LIETUVIAI PASAULYJE

Fabijonas Neveravičius, kuris šiuo metu D. Britanijoje yra lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungų atstovas, Londone išeinančiame lenkų laikraštyje "Dziennik Polski" parašė straipsnį, nurodydamas skirtumus tarp lietuvių ir lenkų.

D. Britanijos Lietuvių Sąjunga didina savo skyrių skaičių. Neseniai naujas skyrius įsikūrė Doncasteryje.

Al. Ivanauskas, kaip D. Britanijos lietuvių skautų atstovas, dalyvavo tarptautinėje skautų stovykloje Valijoje, kur buvo ir JAV, Prancūzijos, Belgijos, Ispanijos, Vokietijos, Danijos ir Pabaltijo tautų skautiškasis jaunimas.

Psktn. Juozas Bendorius, vietoje pasitraukusio vyr. skltn. Dainausko, vadovauja Manchesterio srities skautų veiklai. J. Bendorius taip pat redaguos ir Lietuvių Skautų Anglijoje biuletenį, kurio 1 nr. išeina rugsėjo mėn.

"Vilniaus" krepšinio komanda, kurią sudarė: Navickas, Narbutas, Dambrauskas, Aleknavičius, Šlenys, Čekas, Vilutis ir Kalpokas, Anglijos krepšinio mėgėjų sąjungos šiemet įvykusiose pirmosiose krepšinio lygos pirmenybėse gavo meisterio vardą ir pereinamąją taurę.

Aleksandras Saikauskis Rio de Janeiro mieste įsiruošė plokštelių gaminimo studiją. Retkarčiais jis į plokšteles įrašo ir vietos lietuvių svarbesniuosius minėjimus ar koncertus.

J. Sadauskas ir J. Kavaliauskas, kurie Brazilijoje dirba Baja kristalų kasyklose, praneša, kad kristalų kainos pakilusios 47 proc. Jie iš to spėja, kad esąs netoli karas.

A. Bužinskas, kuris Brazilijoje dirba prie žibalo vamzdžių linijos tiesimo kaip meisteris, savo žinioje turi 1162 darbininkus. Tie vamzdžiai bus 4 mylių ilgumo ir jais per dieną bus perpilama po 2,000 statinių žibalo.

J. Mikalonis, S. Kaibutas ir P. Turelė Buenos Airese įsteigė grabų fabriką. Šioje srityje lietuvių anksčiau kaip ir nebuvo.

Kazys Čibiras — Verax, vilnietis rašytojas ir žurnalistas, Pietų Amerikoje garsinąs Lietuvos vardą ir keleto knygų apie Lietuvą autorius, šiemet mini 25 metų spaudos darbo sukaktį.

Irena Šeputienė, gerai baigusi tropinių ligų kursus, Venezuelos sveikatos įstaigų paskirta Guanape miestelio sveikatos punkto vedėja.

Dr. S. Bačkis, J. Baltrušaitis ir Ed. Turauskas sudaro lietuvių tautinės tarybos skyrių Paryžiuje esančiame Europos Laisvės Sąjūdyje.

Venezuelos lietuvių maldininkų ekskursija Šventųjų Metų proga lankėsi Romoje ir ta pačia proga aplankys ir kitas žymesnes Italijos, Šveicarijos, Vokietijos ir D. Britanijos miestus.

Vydūnas, dabar gyvenąs Detmolde, britų zonoje Vokietijoje, paruošė spaudai naują veikalą.

RUSAI PAKEITĖ LIETUVOS HIMNĄ

Komunistinė lietuvių spauda praneša, kad Lietuvoje oficialiai paskelbtas naujas Tarybų Lietuvos "himnas", kuriam tekstą parašęs rašytojas Antanas Venclova, o muziką — Balys Dvarionas ir Jonas Švedas.

Būdinga, kad savo komentaruose toji spauda himno pakeitimą aiškina šitaip: esą, senasis Lietuvos himnas jau buvo atgyvenęs, atsieit, neatitinkąs dabartinių sąlygų, todėl buvęs reikalas pakeisti jį nauju. Girdi, Lietuvos žemės ūkis baigiamas sukolektyvinti, išnyksta ežios, išnyksta sklypai, administraciniai Lietuva paskirstyta rusiškomis "oblastimis", miestuose gyvuoja socialistinė santvarka ir tt. Girdi, viskas esą taip pasikeitę, jog nieko panašaus neturi į tą Lietuvos gyvenimą prieš 10 metų.

Tikra tiesa, kad Lietuvoje po to, kai tenai pasiautėjo bolševikiniai okupantai, nieko nėra panašaus, kas buvo prieš 10 metų, kada Lietuva pati valdėsi, o rusiškosios raudonosios armijos gaujos, atriedėjusios jon su savo tankais, žiūrėjo ir savo akimis netikėjo, kad taip netoli jų tarybinės sienos tiek laiko galėjo gyvuoti "Mažoji Amerika".

Lietuvos ekonominis ir kultūrinis gerbūvis užtemdė jiems akis. Jie vis manė, kad tai yra propaganda, ligi pakankamai atsišėrė lietuvišku bekonu. Juos viskas stebino ligi netikėjimo: ir prekių pilnos vitrinos, ir gražiai gyvenąs mūsų valstiečiai ir stachanovinio judėjimo neiškreipti fabrikų darbininkai.

Žinoma, po dešimties metų, po to, kai bolševikai tenai įvedė savo tvarką, Lietuvoje buvo viskas sugriauta, ir jos gyvenimas pasidarė lygiai toks pat skurdus, kaip Sovietų Rusijoje.

Bet netodėl bolševikai pakeitė himną, kad jis "neatitinkąs laiko dvasios". Bolševikai Lietuvoje griauna viską, kas dar neištremtiems iš savo tėvynės gyventojams primintų jų laisvės ir nepriklausomybės laikus. Sugriovę materialinį gerbūvį, jie dabar sistemingai naikina ir iš gyvenimo pašalina visa tai, kas lietuviams yra iš tų laikų užsilikę dvasiniai brangaus ir kas juos moraliai remia, kenčiant sunkias okupacijos dienas.

Subolševikinę mokyklas, uždraudę melstis savose bažnyčiose, dabar bolševikai uždraudžia ir himną, kuris buvo paėjo stipriausiu dvasiniu ramsčiu, kurio žodžiai ir gaida stiprindavo ir vesdavo pergalėn lietuvius jų sunkiose valandose kovoje su priešu, nežiūrint iš kur jis tykojo.

Bolševikai puikiai žino, ką reiškia lietuviams Lietuvos Himnas. Dar netaip seniai, viliodami tremtinius repatriuoti, jie transliuodavo jiems programą, ją pradėdami ir baigdami Lietuvos Himnu. Deja, lietuviai žinojo šį bolševikų triuką ir nesidavė bolševikinei propagandai. Jie verkdavo tą programą klausydami, nerimdami kerštu, kad taip klastingai yra viliojami.

Dr. V. Kudirka

Tie, kurie, šių netikrų "laisvės" garsų pagauti, grįžo namo, tuojau pat įsitikino ir pamatė žiaurią tikrovę. Štai, dabar tas Himnas, kaip ir visa kita, kas lietuviui brangu, tapo oficialiai išimta iš gyvenimo. Dabar pagal Stalino konstitucijos 58 paragrafą už Lietuvos Himno giedojimą gresia 5 metai ištrėmimo į Sovietų Rusijos koncentracines stovyklas arba mirties bausmė.

Bet apsirinka bolševikai, jei jie mano, kad "sukūrę" naująjį Tarybų Lietuvos himną ir jį paskelbę, Vinco Kudirkos Lietuvos Himną išplėš lietuviams iš širdies. "Mūsų širdys išmėgintos" — sakė Antanas Baranauskas apie lietuvius dar baltojo caro laikais. Lietuviai nepakitėjo. Lietuviai yra tokie pat atkaklūs ir už savo teises ir idėjas kovingi ir dabar, raudonajam carui siautėjant. Vinco Kudirkos Himno žodžiai ir gaida lydės ir toliau lietuvius, vargstančius kolchozuose, fabrikuose ir tarybinėse žmonių naikinimo stovyklose, kaip laisvės ir nepriklausomybės šauksmas. Vinco Kudirkos Himno žodžiai jungs juos su viso pasaulio lietuviais, kurie, jo žodžio ir gaidos prasmės vedini, laisvuosiuose kraštuose kovoja už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

S. N.

TARYBŲ LIETUVOS HIMNAS

Tarybinę Lietuvą liaudis sukūrė,
Už savąją laisvę kovojus ilgai.
Kur Vilnius senasis, kur Baltijos jūra,
Ten klesti mūs miestai, derlingi laukai.

Tarybų Sąjungoj šlovingoj,
Tarp lygių lygi ir laisva,
Gyvuok per amžius, būk laiminga,
Brangi Tarybų Lietuva.

Į laisvę mums Leninas nušvietė kelią,
Padėjo kovoj didį rusų tauta.
Mus Stalinas veda į laimę ir galią,
Tautų mūs draugystė kaip plienas tvirta.

Tarybų Sąjungoj šlovingoj,
Tarp lygių lygi ir laisva,
Gyvuok per amžius, būk laiminga,
Brangi Tarybų Lietuva.

Šalis mūs galinga, nebijom pavojų,
Apginsim Tėvynę nuo priešų visų.
Mes žengiam pirmyn į didingą rytojų
Skaidriuos spinduliuos komunizmo šviesų.

Tarybų Sąjungoj šlovingoj,
Tarp lygių lygi ir laisva,
Gyvuok per amžius, būk laiminga,
Brangi Tarybų Lietuva.

LIETUVOS HIMNAS

Lietuva, Tėvyne mūsų,
Tu didvyrių žemė. —
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia.

Tegul Tavo vaikai eina
Vien takais dorybės.
Tegul dirba Tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.

Tegul saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina.
Ir šviesa ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse.
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi.

VIENINTELĖ GIMNAZIJA BRITŲ ZONOJE

(Mūsų korespondento)

Didžiuliame buvusio vokiečių aerodromo, iš kur anksčiau pakildavo lėktuvai bombarduoti Anglijos, rajone stovi dvejopos patalpos: mūriniai blokai ir pusmylio nuotolyje — mediniai barakai. Abejose patalpose čia nuo pat Vokietijos kapituliacijos gyveno tremtiniai, tik anksčiau čia buvo pereinamoji stovykla vykstantiems į Australiją, o 1948 metų rudenį čia įsteigta tautinė lietuvių stovykla, sukeliant jon lietuvius iš desėtko stovyklų.

Perniai rudenį labai apmažėjus lietuviams, buvo pradėta atkelti ir kitataučiai. Dabar jau ji yra mišri, ir lietuvių tėra apie 400. Išemigravus mokiniams ir mokytojams, apsilpnėjo gimnazijos veikla. Anksčiau ji buvo viena pajėgiausiųjų visoje britų zonoje. Lietuvių zoninė švietimo vadovybė visą laiką stengėsi čia tą gimnaziją išlaikyti, jon suburiant visos zonos mokyklinį jaunimą. Šiuo metu, atrodo, ta lietuviškųjų įstaigų mintis vykdosi.

Pasilikus nedaugeliui mokinių, vokiečiai gimnazijai tepaskyrė vos du mokytojų etatus. Dviejų mokytojų atlyginimą dėdami į "bendrą katilą", juo dalinosi net šešiese. Buvo atsiradę norinčiųjų iš kitų stovyklų gimnazijon stoti ir tęsti mokslą, bet IRO įstaigos nebuvo jiems leidusios čia atsikelti. Šiuo metu šis nusistatymas pakitėjo. Yra leista suorganizuoti bendrabutį ir jame apgyvendinti visus iš kitų stovyklų mokytis atvykusius mokinius.

Nors patalpos yra duotos, bet jose trūksta reikalingų įrengimų, todėl čia turi patys lietuviai pasirūpinti lėšų. VLIKas ir Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba pažadėjo remti gimnaziją, o tuo pačiu ir bendrabutį. Neseniai iš VLIKo gauta pinigais DM 4,500 bendrabučiui įrengti. Taipgi šios įstaigos pagal išgales rems ir toliau, kad, kol galima, kuo ilgiausiai britų zonoje išsilaikytų ši vienintelė lietuviškoji gimnazija.

Vl. R-nis

Lietuvių skautų veikla Brazilijoje

Lietuviai skautai Brazilijoj atsirado ne dabar tik, bet jau baigia beveik antrą savo gyvavimo dešimtmetį. Jų veiklos centras yra Sao Paulo mieste. Per jų eiles perėjo nemažas būrys Brazilijos lietuvių jaunimo, kuris šiandien jau užima vadovaujančias vietas lietuvių gyvenime ir maloniai prisimena skautų eilėse praleistą laiką.

Sao Paulo lietuvių skautai yra susispietę Lietuvių Namuose Rua Lithuania, 67. Čia yra dvi draugovės: mergaičių ir berniukų. Pastaroji daro žygių savo veiklą praplėsti visuose Sao Paulo miesto rajonuose. Kai kur jau šis planas įgyvendinamas. Pvz., Vila Belos rajone suorganizuotas jaunųjų skautų ir skaučių: vilkiukų ir paukštyčių būrelis. Jaunieji skautukai jau ir įžodį davę.

Po įžodžio iškilmių visiems jiems užrišti kaklaraiščiai, kuriuos padovanojo ir užrišo vyrų draugovės garbės pirmininkas konsulas A. Polišaitis. Po įžodžio buvo meninė dalis, kurią atliko jaunesnieji skautai, talkininkaujami vyresniųjų.

Iškilmėms vadovavo vilkiukų ir paukštyčių vadė skltn. Regina Kutkaitė, padedama pskltn. O. Matelionytės. Po programos buvo šaudas.

Lietuvai Belgijoje

Paskutinieji įvykiai, ryšium su karaliaus Leopoldo sugrįžimu sukėlę krašte neramumų, palietė ir lietuvius, kurių čia padėtis visą laiką yra sunki. Bet ypač ji pasunkėjo streikų metu.

Belgijos darbininkai visi priklauso sindikatams, kurie jiems atlygina už fabrike nedirbtas dienas, tuo tarpu tie sindikatai verčiasi išimtinai politika, o darbininkų gerbūvis jiems visiškai nerūpi. Išmokant atlyginimus, prie kasos sindikato atstovai net prisispyrę ragino lietuvius rašytis į sindikatus, ypač į FGTB, kuris yra socialistų — komunistų. Kai kurie lietuviai įsirašė į katalikų sindikatus, bet tai mažai teturi praktiškos reikšmės, nes Valonijos kasyklose jis neturi savo atstovų.

Lietuvių Belgijoje

Paskutinieji įvykiai, ryšium su karaliaus Leopoldo sugrįžimu sukėlę krašte neramumų, palietė ir lietuvius, kurių čia padėtis visą laiką yra sunki. Bet ypač ji pasunkėjo streikų metu.

Belgijos darbininkai visi priklauso sindikatams, kurie jiems atlygina už fabrike nedirbtas dienas, tuo tarpu tie sindikatai verčiasi išimtinai politika, o darbininkų gerbūvis jiems visiškai nerūpi. Išmokant atlyginimus, prie kasos sindikato atstovai net prisispyrę ragino lietuvius rašytis į sindikatus, ypač į FGTB, kuris yra socialistų — komunistų. Kai kurie lietuviai įsirašė į katalikų sindikatus, bet tai mažai teturi praktiškos reikšmės, nes Valonijos kasyklose jis neturi savo atstovų.

D. Britanijos lietuvės domisi tautodaile

Veiklaus Manchesterio visuomenininko K. Steponavičiaus rūpesčiu, vietos Lietuvių Klube suorganizuota nuolatinė lietuvių tautodailės dirbinių parodėlė, pavadinta "Rankdarbiu".

Šios parodėlės iniciatoriai, norėdami, kad jos eksponatai vis labiau gausėtų ir nuolatos būtų pakeičiami naujais, sumanė to pat klubo patalpose suruošti nuolatinius tautodailės kursus moterims. Kadangi lietuvių moterų tarpe yra daug šį darbą mokančių, tai nebus sunku šį sumanymą įgyvendinti. Kursai apjungs nemažą būrį moterų, kurios tautodailės darbą moka ir kurios nori jo išmokti.

Kadangi šiokiadieniu pareigos ir darbas neleidžia susirinkti, tai bus mokomasi sekmadieniais.

PHILADELPHIA, PA.
MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

MONUMENTS & CEMETARY MEMORIALS
E. J. WITALIS
MacDADE BLVD. CEDAR AVENUE
Rear entrance Holy Cross Cemetary
DARBY, PA.
Phone Darby 2467

ADAM'S CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

WOODLAND CAFE
B. J. TRIBULAS, Sav.
63rd STREET at WOODLAND AVENUE
Telefonai: *Saratoga 9656, West 4117*

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel.: DEW 513
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

GEO S. REINS
BAR
1625 S. 2nd STREET,
Philadelphia, Pa.
Tel. FU 9-0692

VALONES CAFE
BAR
MARY VALONES, sav.
5300 TACONY STREET,
Philadelphia, Pa.

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

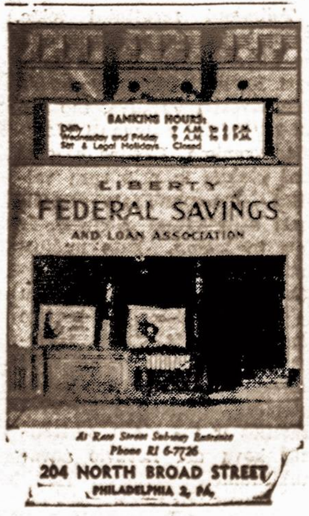

At Race Street Subway Entrance
Phone RI 6-7726
204 NORTH BROAD STREET
PHILADELPHIA 2, PA.

BILL and AL's CAFE
A. Rinkus ir V. Vinickas
1520 Cumberland Street
Philadelphia, Pa.

BARON'S BAR

W. Baranauskas, Sav.
5345 Wyalusing Avenue
Philadelphia, Pa.
Tel.: GR 3-9995

Raymond Wasikonis
RESTORANAS IR BARAS
2826 Master Street
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR 1-6627

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street
and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.
Distributors for
DOMESTIC and IMPORTED BEERS
Wholesale and Retail
JOSEPH V. PLAKIS
2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.
Tel.: SAgamore 2-2013

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukštis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Salomėja Narkėliūnaitė, Editor

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0862

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Penktadienis, 1950 m. rugsėjo 1 d.

MOKSLO METAMS PRASIDEDANT

Po savaitės kitos vasaros atostogų išsiskirstęs jaunimas vėl prisės mokslo suolus. Ir vėl prasidės mokslo darbas, kuris pareikalaus daug darbo ir energijos ne tik iš tų, kurie mokysis, bet ir iš jų artimųjų, kurie jiems sudarys mokymosi sąlygas.

Mūsų tėvynėje Lietuvoje mokslo metai prasidėdavo beveik lygiagrečiai su žiemkenčių sėja. Todėl dažnai lygindavome moksleivių darbą su sėjėju. Ir tikrai. Moksleivis, pradėdamas savo darbą mokykloje, yra nelyginant sėjėjas, kuris išbarsto grūdus, apakėja juos žemėmis, vildamasis ateinančių metų derliumi.

Mokslo darbo vaisiai irgi iš karto nepajaučiami. Jie pradžioje krenta į nežinomą dirvą ir tik per eilę metų dygsta, auga ir lapoja. Bet, kaip sėjėjas, parenka gerą sėklą, taip ir vaikui svarbu, kad jis gautų tinkamą mokslo grūdą, nes vėliau jis pasiliks jam per visą gyvenimą.

Esant svetimuose kraštuose, kiekvieno lietuvio yra didžiausia pareiga rūpintis, kad jo vaikas siekdamas tam tikrame krašte mokslo, neišaugtų svetimas lietuvybei. Todėl visiškai suprantamas daugelio lietuvių tėvų troškimas, kad jų vaikai lygiagrečiai mokytųsi ir lietuviškai, ne tik, kad tos kalbos nepamirštų, bet joje ir pažangėtų.

Daugelis Amerikos lietuvių jaunosios kartos atstovų mums akivaizdžiai rodo, kad tokie dalykai yra galimi. Baigę aukštąsias šio krašto mokyklas, jie nėkiek tautiškai nenukentėjo. Šalia anglų kalbos, jie puikiai kalba ir lietuviškai.

Tokie pavyzdžiai būtų eiliniai įvykiai ir nieko nestebintų, jei kiekvienas lietuvis panašiai galvotų ir darytų. Tačiau dabar reikia tuos pavyzdžius rodyti kitiems kaip keltiną reikalą, nes yra tendencijų lietuvybę slopinti.

Atrodo net keista, bet tikrovėje taip yra, kad parapijinės mokyklos, kuriose mūsų jaunimas gauna pirmąjį mokslo grūdą, jam duoda tą grūdą neatsparų lietuvybei. Parapijinės mokyklos, kurios turėtų vaikus lietuviškoje dvasioje išauklėti, kaip tik veikia priešingai. Jos užmuša vaikuose bet kokį tautinį jausmą, jei jie dar kokį atsineša iš tėvų židinio. Perniai iš daugelio vietų girdėjosi balsų, protestuojančių prieš tokį parapijinių mokyklų darbą.

Seselės vienuolės, kurios daugumoje tose mokyklose dirba, net ir tikėjimo tiesas jaunimui stengiasi kalti į galvą svetima kalba, kurios vaikai nesupranta. Dar niekur nebuvo girdėta, jog būtų liepiama melstis iš nesuprantama kalba parašytų maldaknygių, o parapijinėse mokyklose seselės vienuolės kiša vaikams tokias maldaknyges ir varo bažnyčion.

Giesmėje giedama: "Laudate Dominum omnes gentes". Bet kaipgi tie žmonės galės melstis svetima kalba? Yra savaime suprantama, kad tai turi būti atliekama gimtojoje kalboje ar bent tokioje, kuri žmogui yra suprantama. Tat jau bent tai parapijinių mokyklų vadovai turėtų atsiminti, jei kartais vadovaujasi kitomis idėjomis.

Tat šitokiomis mintimis reikėtų naujuosius mokslo metus pasitikti ten, kur būtų padėtis taisytina.

TARYBINĘ SPAUDĄ PAVARČIUS

Amerikos lietuvių raudonoji spauda dažnai ištisais straipsniais persispausdina okupuotoje Lietuvoje bolševikų leidžiamą spaudą.

Skaitykime iš jos: "Partija atkreipė ypatingą dėmesį į vištų ūkį", "Sėja tęsiama virš plano", "Sparčiais tempais vyksta įstaigų atstatymas", "Visi 100 procentų įsipareigojo (Lietuvos miškus iškirsti)", "Tik generalissimui Stalinui vadovaujant, pasiektas gamybinis laimėjimas", "Pasiekę didelius laimėjimus, išvystysime socialistinį ūkį," "Didžioji rusų tauta broliškai padeda", "Pasiaukojančioji kova", "Didysis Stalinas ir partija", "Generalinė partijos linija" ir tt. ir tt.

Ir taip toliau visą laiką amžina "trevoga" su pompa. Dar pridėkime prie to: marksizmą — leninizmą — molotovizmą — višinskizmą ir gausime galutinį rezultatą: 1939 metų Molotovo — Ribbentropo sutartį, o dabar Tarybų Rusijos vykdomą pavergtųjų tautų genocidą, arba galutinį išnaikinimą.

AMERIKOS SPAUDA UŽTARIA

Ir tas beatodairinis Lietuvos, o kartu ir visų Pabaltijo valstybių, naikinimas, prasidėjęs netrukus po Ribbentropo — Molotovo sutarties ir dabar tebevyksta. Laisvasis pasaulis dar nesiėmė žygių jam sustabdyti. Bet, atrodo, artėja diena, kada vyriausias kaltininkas bus patrauktas atsakybėn.

Laisvoji pasaulio spauda, o ypač Amerikoje, vis daugiau ima rašyti Lietuvos reikalu.

Ir štai, dabar prieš porą savaičių visi Hersto laikraščiai savo vedamuosiuose plačiai ir atvirai rašė apie Pabaltijo diplomatų memorandumą, kurį jie įteikė valstybės sekretoriui Dean Achesonui Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos dešimtmečio proga.

Laikraščiai atpasakoja tas žiaurias priemones, kuriomis Tarybų Sąjunga vykdo tautų naikinimą Pabaltijy. Straipsniai baigiami išvada, siūlant, kaip prezidentas Hooveris buvo projektavęs, sukurti Jungtines Tautas be Tarybų Sąjungos, kuri, dabar būdama JT, tik kenkia taikai, o vietoje gindama tautų laisvę, ji pati drastiškiausiomis priemonėmis tramdo tų tautų kad ir mažiausį laisvės pasireiškimą.

AR GRĮŽTA POLITINĖ LYGSVARA?

JAV savo politika neorganizuoja jokių preventyvinių karų. Tačiau, jei karas neišvengiamas, nuo jo nesišalinama. Politinė ir karinė pusiausvyra pasaulyje turi būti atstatyta. Nuo to laiko, kada Vokietija ir Japonija buvo nugalėtos, politinė lygsvara pasuko Sovietų Rusijos naudai. Rusijos karo mašina ir komunizmas vykdys ir toliau užgrobimo planus, ligi Maskva matys Vakarų Europos sugriuvimą. Rytai rimtoms deryboms pasiruoš tuomet, kada Vakarų pozicijos politiškai ir kariškai taps tvirtos. Taip maždaug, atrodo, JAV politika, kurią neseniai Acheson išdėstė.

Taip Vakarai ir šiandien turi savo žinioje apie 4/5 žemyno turtų, kita dalis nuo 1945 m. Europoje ir Azijoje Maskvos užvaldyta. JAV pranašumas atominės bombos gamyboje buvo naudojamas iki šiol kaip pakaitas politinei pusiausvyrai išlaikyti. Bet taikos vien tik atominės bombos gamyba dar nepatikrinama. Ji bus tada pasiekta ir saugi, kai jėgų pusiausvyra politiškai ir militariškai bus atstatyta. Šituo šūkiu šiandien JAV diplomatija siekia visas antikomunistines jėgas prieš Maskvos bloką suorganizuoti.

Tai buvo nelengvas darbas. Karo dalykų žinovas Hamson W. Baldwin ta proga New York Times išsamiame straipsnyje, tarp kita ko, primena, kad daugumas dabarties painiavų pasaulyje atsirado dėl padarytų klaidų karo metu. Jos, dar ir pokario metu sekusios JAV politikoje, atsirado dėl politinio nepribrendimo. Amerikiečiai tegalvojo tik apie karo laimėjimą, tačiau labai mažai tenusimanė apie taikos problemą.

Šio karo didžioji politinė klaida, tai besąlyginė Vokietijos kapituliacija. Wilsonas I pas. kare sugebėjo aiškiai vokiečių tautą nuo kaiserio ir į militarizmą palinkusių junkerių atskirti. 2 pas. kare Rooseveltas ir Churchillis šitą progą praliopsojo. Priešingai jiems, Stalinas išvedė tarp Hitlerio su jo naciais ir tarp vokiečių tautos, taipgi tarp kariuomenės, aiškų atskyrimą. Rusijos diktatorius neprisijungė prie besąlyginės kapituliacijos reikalavimų ir net atsisakė tuo reikalu Casablankos pasitarimuose dalyvauti.

Po besąlyginės Vokietijos kapituliacijos kartu išnyko Europos politinė pusiausvyra.

Dėl susidariusios padėties kai kurie atsakingi Amerikos politikai, o pirmiausia Acheson, jau ilgas laikas, kai priėjo teisingų išvadų. Dėl jo užimtos linkmės atsirado vidujinių prieštaravimų. Ypatingai republikonai, laimėjus Kinijoje Mao-Tse-Tungui, smarkiai puolė JAV užsienio politiką. Žinoma, dalis jų kritikos buvo siejama su artėjančiais Kongreso rinkimais. Tačiau debatai Achesono politiką išryškino, ir jo pozicijos sustiprėjo.

Kur ir nuo ko pradedama? Tai Schumano plano įgyvendinimas. Schumano planą aiškiai remia JAV. Washingtonas nusistatęs, jei reikės, jam įgyvendinti ir kreditų paskirti. Pavykus Schumano planui, būtų sukurtas Europoje tvirtas ekonomiškai ir kariškai prancūzų ir vokiečių blokas. Jis imponuotų ir gyventojų skaičiumi, nes Vakarų Vokietija dar vis 7 mil. gyv. pralenkia Prancūziją.

Ar Anglija svyruos ir toliau? Pirmas etapas Europos atstatymo vyksta be Anglijos. Prancūzija sugebėjo šį kartą žemyno valstybėse savo politinį nusistatymą pravesti. Anglija su savo apsigalvojimo taktika tapo izoliuota. Darbo Partija savo atsišaukime mėgino Anglijos nedalyvavimą pateisinti. Deja, pasaulio spauda anglų separatizmą pasmerkė. Darbiečių apeliavimas į pasaulio socialistus sukėlė taip pat nemalonių atgarsių. Prancūzijos socialistai nusistatė jau prieš savo kolegas anglus. Washingtone subrendo taip pat nuomonė, kad anglai šį kartą ne tiek valstybės interesus gina, kiek parodo separatizmą. Separatizmą, sujungtą su doktrininiu socialistų galvojimu.

Iš amerikiečių pusės paaiškėjo, kad Europos atstatymas svarbiausia privalo remtis jėgomis, kurios grynai apsisaugojusios nuo komunizmo ir marksizmo. Suprantama, Anglijos dalyvavimas Europos ekonominiame atstatyme pageidaujamas. Tačiau Londono pasilikimas nuošalyje pradžios darbui suteikė kai kurių pirmenybių. Iki šiol visos pastangos suorganizuoti Europos bendradarbiavimą atsitrenkdavo į Bevino prieštaravimus ir pasipriešinimą. Dabar, kada užgimė Schumano planas, jo negali joks "bevinizmas" sukliudyti. Į darbiečių iškeltą šūkį — Europa ar socializmas — turės apsispręsti ir Vokietijos socialdemokratų partija. Partijai teks iki šiol vedamą politiką tikriausiai pakeisti, nes priešingu atveju jai yra rimta grėsmė netekti turimų pozicijų.

Kaip į Schumano plano atsiradimą reagavo Rytai? Iš komunistinio bloko nebuvo tuo klausimu viešo pareiškimo. Tačiau "Pravda" atspausdino Europos atstatymo klausimu okupuotoje Vokietijoje raud. armijos vyr. vado gen. Čuikovo straipsnį. Ten jis primena, kad Vokietija buvo ir pasilieka pagrindas Europai atkurti. Washingtono politikos pakeistąjį kursą jis vadina pavojingu Europai ir Vokietijai, nes JAV užimtoji linkmė veda prie galutinio Vokietijos suskaldymo. Taigi, jo nuomone, Berlynas, kuris yra jungias Rytus su Vakarais grandis, tampa ir vėl opi vieta. Šaltasis karas vyksta pirmoje vietoje už šį miestą, čia vokiečių sudėtos visos viltys. Ir jų likimas išsispręs tokiu laiku, kada pasaulio politinė pusiausvyra bus vėl atstatyta.

N. A.

IŠ KORĖJOS KONFLIKTO NEBUS PASAULINIO KARO

Rugsėjo viduryje galima krizė, bet karo bus išvengta

Prieš porą savaičių Burmos astrologas Saya Ohn Tin buvo paskelbęs, kad rugsėjo mėnesio viduryje Anglija ir Amerika būsianti su Rusija karo stovyje. Po 11 mėnesių aštrių kovų ateisiantis anglo - amerikiečių laimėjimas. Komunistinis blokas betgi ligi 1951 m. sausio mėnesio būsiąs neblogoje padėtyje.

Šitai pasaulio spaudoje sukėlė nemažo susidomėjimo.

Britų astrologas Louis de Wohl, apie kurio paruoštąjį Stalino horoskopą neseniai šioje vietoje buvo rašyta, vokiečių spaudoje yra paskelbęs savo išvadas apie Korėjos konfliktą. Jis buvo klausiamas, ar astrologija galinti karus nusakyti, ir ką jis manąs apie Burmos astrologo pranašavimus.

Louis de Wohl sako, kad Saya Ohn Tin yra neabejotinas astrologas. Jo nusakymai yra tiek teisingi, jog rugsėjo mėn., tiksliau sakant, tarp paskutinių rugpiūčio ir rugsėjo pradžios dienų, krizė būsianti. Bet, esą, visiškai neįmanoma, vien astrologija remiantis, padaryti išvadą, jog tada turėtų kilti karas. Šis astrologas esąs burmietis, todėl prieina tokios išvados. Jis tiki fatalizmu: visa, kas įvyksta, įvyksta pagal ankstyvesnį lėmimą. Jis čia visiškai išjungia žmogaus valią. Bet šitaip tikrumoje nesą.

Prie šio krizės laiko, Louis de Wohl manymu, reikėtų štai ką paaiškinti: rusų tautos horoskopo nereikėtų taip labai apsunkinti, nes jis gali sutrūkti, nežiūrint jų stiprių tankų Korėjoje. Paskutiniajame kare rusai be vakariečių pagalbos negalėjo apsieiti. Jeigu dabar karas kiltų, ar tai būtų rugpiūčio pabaigoje ar rugsėjo pradžioje ar kada nors vėliau, jis nebūtų toks ilgas, koks buvo sąjungininkų prieš Vokietiją. Tai rodo, kad karas pats savaime yra išvengiamas. Dar nėra kosminių konsteliacijų arba tendencijų tvirtinti, kad karas kokiu nors būdu būtų neišvengiamas. Pats blogiausias dalykas čia būtų panika.

Kad Anglija šiuo metu deda pastangas taikos siekti, rodo, jog karas absoliutiškai yra išvengiamas. Tie jos taikos žingsniai išdėstyti Rusijai atitinkamose notose. Taip pat nereikia pamiršti, kad sovietai puikiai žino, jog tuo atveju, jeigu iš Korėjos konflikto būtų prieita prie pasaulinio karo, Sovietų Rusija prieš save turėtų su mažomis išimtimis visas Jungtines Tautas.

Kad komunistiniai kraštai dar neblogoje padėtyje laikysis, tai nieko nuostabaus. Bet tai neilgai užtruks, nes agresijos atveju paprastai užpuolikui geriau sekasi. Bet čia dar svarbūs ir svarūs kiti motyvai. Rusai Korėjoje iškėlė aikštėn savo militarinį pranašumą. Tai puikiai rodo rusų bandymą įbauginti kitas valstybes, nes kitokiu atveju jie būtų niekados to savo karinio pranašumo rodę.

Čia ir glūdi pagrindinis rusų politikos svoris Rytuose, o ypatingai Tolimuosiuose Rytuose. Azijos blokas Kremliuje tebevaidina sprendžiamąjį vaidmenį.

Todėl Louis de Wohl į Burmos astrologo tvirtinimus apie karo kilimą žiūri skeptiškai. Jis Korėjos konfliktą laiko probleminiu karu, bet jokiu būdu ne naujo pasaulinio karo pradžia. Žinoma, sako jis, galima į tai žiūrėti ir taip, kaip tai buvo 2 pas. karo atveju, kada jo priežasčių reikėjo ieškoti tolimoje praeityje. Galima būtų sakyti, kad 2 pas. karo priežastimi buvo 1 pas. karas ir Sovietų Sąjungos įsikūrimas. Bet Sovietų Rusijos horoskopas rodo iškilimą su kritimo pavojumi. Tai yra tos rūšies horoskopas, kaip jau jis patyręs, kurį turi laikinai iškylančios valstybės ir žmonės.

Louis de Wohl manąs, kad netolimoje ateityje tenka laukti Winstono Churchillio aktingesnio dalyvavimo politiniame gyvenime, nors jis dar negalįs tvirtinti, ar šis jo dalyvavimas bus oficialaus ar neoficialaus pobūdžio.

Jungtinės Amerikos Valstybės, jo manymu, šiuo metu pergyvena pakankamai skaudų momentą, kuris nepraeis nė rugsėjo mėnesį. JAV sutiks per rimtų sunkumų, kad įstengtų juos pašalinti per keletą mėnesių. Betgi, istoriškai imant, tai tėra tik pereinami dalykai, ir, ginkluoto susikirtimo atveju su Vakarais, Sovietų Rusija, remiantis kosmine konsteliacija, neturi šansų. Ji tegali turėti tik pačios pradžios pasisekimus, bet vėliau visa bus kitaip.

Taigi, iš viso išeitų, kaip sako Louis de Wohl, kad dabar stovime prieš naują krizę paskutiniosiomis rugsėjo dienomis. Bet tinėmis rugpiūčio ir pirmotai nereiškia, kad būtų karas. Kremlius jaučia, kuo visa tai gali baigtis.

S. K.

Anuometinė ir šiandieninė Lietuva

Rašo J. Laisvys

(Tęsinys iš pr. nr.)

IŠ LOVIŲ VALGYTA

Mano tėvo motina, mirusi 1919 metais, išgyvendama 91 metus, pasakodama piešdavo mums panašių vaizdų, iš savo tėvų girdėtų ir iš savųjų atsiminimų apie dvarystą ir apie badmetį. Iš istorijos žinomė (buvo tokia knygutė apie tą apylinkę, bet tos knygutės vardo šiandien nebeprisimenu) ir tą pat yra rašytoja Gabrielė Petkevičaitė - Bitė sakiusi. Ji yra palikusi Joniškėlio Karpio, Igno ar Benedikto, laikų paveikslą. Katras iš tų Karpių — dabar sunku beatsiminti be šaltinių, tik pasakojime jie abu pakarčiui figūruoja. Tuomet Lietuvoje, taigi ir visoje Rusijoje, valstiečiai nuo baudžiavos buvo atleisti Aleksandro II manifestu 1861 m. vasario 19 dieną. Vienas pirmųjų savo valstiečius nuo baudžiavos atleido Ignas Karpis, pasirėmęs caro 1803 metų "laisvųjų artojų" įstatymu.

Vienas tų Karpių badmečiu statydinęs Joniškėlio bažnyčią, mokyklą ir ligoninę. Tai grandioziniai pastatai: mokykla ir ligoninė 3 dviejų aukštų, o bažnyčia — šedevras, gulbė. Už 2 kilometrų buvo pastatyta plytinė. Joniškėlio majorato svirnai buvo pilni atsarginių grūdų. Mat, buvo pamokęs jau ankstesnis badmetis. Karpis ir sugalvojęs bado ištiktuosius žmones gelbėti ir tuo pačiu metu ką nors konkretaus, naudingo atlikti. Išbadėję žmonės eidavo tų pastatų statyti. Nuo plytinės lauku per Mažupės upelę ligi statybos žmonės, įsakyti pamažėl, kad nepavargtų, davinėdavosi plytas. Atlyginimo jie gaudavo valgyti tyrės iš naujai išskaptuotų lovių. Tuo būdu pramito žmonės nuo Joniškėlio, Linkuvos, Vaškų, Pakruojo, Pušaloto, — apsigynė nuo bado. O tuos abu Karpius senieji žmonės ir ligi šiai dienai tebemini kaip kilniaširdžius ir plačių polėkių vyrus, tuo tarpu kai apie kitus dvarininkus nekaip arba blogai atsiliepia.

BAJORŲ PARSIDAVIMAS

Tolimesni rezultatai tokie. Bajorai ar dvarininkai buvo ne tik suvaržyti, bet perkluptyti. Be to, jie kaip paprastai, orientavosi į Varšuvą, tuo būdu nustodami dalyvauti Lietuvos gyvenime. Dažnas bajoras ėmė plaktis ir prie rusų valdžios — asmeniškais sumetimais atitinkamai flirtuoti. Ir apie tą luomą, kaip nuėjusį nelietuvių keliais, toliau nebekalbėsime. Pagaliau toliau jis Lietuvos istorijos kūrime daugiau nebedalyvauja, išskyrus tik negausius atskirus jų individus, neužmiršusius ir nesutepusius garsiosios Lietuvos praeities ir jos kietų, neatlaidžių kovų dėl lietuvio savarankiškumo.

VALSTIEČIŲ REVOLIUCIJA

Bet žinokime, kad tas mūsų sukilimas prisidėjo prie baudžiavos panaikinimo Rusijoje. Tąda ir mūsų ūkininkai, valstiečiai, ekonomiškai pamažu atkusdami, virto galinga sau ir savo tautai jėga. Jei dvarininkai kalbėjo lenkiškai, tai ūkininkai — tik lietuviškai. Jei dvarininkas tebuvo feodalas, tai ūkininkas tam prieštaravo ir ėjo savarankiškėjimo keliu. Baudžiavos naštą ūkininką valstietį irgi skyrė nuo dvarponio. Ir, galop, valstietis, kaip smulkusis savininkas, kovojo, kaip ir visuomet, su didvaldomis dėl savo būvio. Tuo būdu dėl visų tų didesnių ar mažesnių priežasčių ir prasidėjo nenugalimas vėl naujas, bet šįkart jau grynai lietuviškas sąjūdis Lietuvoje, priartinęs lietuvių tautą prie 1905 metų Didžiojo Vilniaus Seimo ir, pagaliau, liktosios. Tas sąjūdis ėjo per prie 1918 metų Vasario šešiolietuvių spaudą į lietuvio ekonominio gyvenimo kėlimą ir į politinį Lietuvos savarankiškumą.

Naujasis, vadinamas aiškiai politiškai tautinis sąjūdis, prasidėjo anoj pusėj Nemuno, atsieit, Suvalkijoje, kur ūkininkai stambūs, galį ir savo vaikus mokslinti, o dvarininti. Ir vyko Suvalkijos ūkininkai nuo jų kiek galint izoliuokaičiai į Maskvos universitetą, kur caro Aleksandro II buvo įtaisytos ir lietuviams kelios stipendijos. Tai padaryta Maskvoje, suprask, toli nuo Lietuvos, kad nebežymėtų lenkiškos įtakos, o suvalkiečiams juo labiau, nes Suvalkija buvo arčiausiai prie Lenkijos, be to, Suvalkų gubernija administratyviškai kaip tik buvo prijungta prie Pavyslio gubernijų, ir ji buvo 10-ji, betgi nelenkiška. Tie suvalkiečiai studentai ir ėmė galvoti apie lietuvių tautos reikalus. Jų skaičius augo. Lietuvystė ėmė smarkiai atkusti. Į lietuviškąjį darbą persimetė ir kunigai. Net stengėsi, kad ir vyskupu būtų išrinktas "mužikas", atsieit, lietuvis, koks ir buvo vysk. Motiejus Valančius. Tas lietuviškas sambrūzdis iš Suvalkijos netrukus persimetė ir į Žemaitiją bei Aukštaitiją.

LIETUVA PRISIKĖLĖ

Lietuvių Tauta, svetimųjų marinama nemirė: ilgainiui priaugo net ligi 3 milijonų, išeivijos turėdama vien Amerikoje ligi milijono.

Daugiau — 1905 metai, lietuvių spaudos atsikovojimas, lietuvių kooperacija, mokyklos, spauda, I pasaulinis karas, vokiečių okupacija, sunaikinimai, trėmimai, gaudymai, Rusijos subyrėjimas, nepriklausomybės kovos ir, galop — 1918 metų Vasario 16 Dienos Aktas: Lietuvių Konferencija Lietuvos sostinėje Vilniuje paskelbė Lietuvą laisva ir nepriklausoma Lietuvos valstybe — respublika su Vilniaus sostine. (Pabaiga)

MUMS rašo

DARBAS NEŽEMINA

"Vienybėje", aprašant "Gabijos" darbuotę, dusyk paminėtas žinomas lietuvių raštijos tvarkovas (bibliografas) A. Ružancovas, ir abu kartus lyg su pašaipa, kad jis "indus plauna".

Atrodo, tai būtų lyg kokio "poniškos laikysenos" tremtinio noras pašiepti, kad bibliografas, o indus plauna.

Neretai tenka skaityti spaudoje, kad "buvęs karalius ten ir ten dirba virtuvėje". Nieko stebėtino! Šioje šaly ir turčių vaikai pratinami juodus ir sunkesnius darbus dirbti, niekas tuo nesistebi.

Dabar daug tremtinių nesavo specialybėje dirba. Dirba ten, kur darbą gauna ir kasdieninę duoną pelno. Tat, atrodo, neišmanu juoktis iš asmens darbo. **Anis Rūkas**

RED. PRIERAŠAS:

Mūsų bendradarbis Anis Rūkas visiškai teisingai iškelia mintį, kad darbas žmogaus nežemina. Ir mes esame visai tokios pat nuomonės. Tai rodo, kad ir tas pats tremtinių pavyzdys. Jie, darbo nesirinkdami, dirba pirmą pakliuvusį, kad tik galėtų savo pragyvenimą šioje šalyje užsitikrinti, kad nereikėtų būti lietuviškajai visuomenei našta.

Jų tarpe yra ir Anio Rūko minimas maj. A. Ružancovas, kuris dieną lėkštes plauna, o laisvalaikiu lietuviškosios raštijos reikalais rūpinasi. Aname rašinyje kaip tik ir buvo norėta A. Ružancovą iškelti, o nepažeminti. Norėta jį iškelti ir parodyti kitiems, kad štai jis, nors ir lėkštes plauna, bet vistiek yra bibliografas, vistiek jam rūpi lietuviški reikalai. Tuo buvo siekta dviejų dalykų: 1. Parodyti kai kuriems senųjų amerikiečių, kurie tvirtina, jog nieko nesą iš tų kvalifikacijų, kurias esate įsigiję savo tėvynėje. Girdi, dabar esi lėkščių plovėjas ar šlavėjas ir daugiau nieko. Šitoks tvirtinimas, kaip pasirodo, nėra teisingas.

2. Buvo ketinama parodyti ir kai kuriems tremtiniams, kurie, patekę į sunkias darbo sąlygas, prie jų pripranta ir netenka savo pirmykštės profesijos, net ir lietuviškiems reikalams pasidaro abuojūs, kad yra žmonių, kurių niekas nepakerta.

Taigi, atrodo, Anis Rūkas bus klaidingai ano rašinio minties supratęs.

LIETUVIŲ KALBOS DRAUGIJOS ĮSTATŲ PROJEKTAS

I. BENDRIEJI DALYKAI

1. Lietuvių gimtajai kalbai palaikyti, ugdyti ir tobulinti steigiama Lietuvių Kalbos Draugija, sutrumpintai LKD vadinama.

2. LKD veikia visuose kraštuose, kur yra lietuvių ir kur yra jos veiklai legalių sąlygų.

3. LKD turi juridinio asmens teises, taip pat savo antspaudą ir išviršinius narių ženklus, kuriuos nustato centro valdyba.

4. LKD centro valdybos būstinė yra ten, kur gyvena daugumas jos narių.

II. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

5. Siekdama savo tikslo (§ 1), LKD:

a) jungia lietuvių kalbininkus, lituanistus mokytojus, lietuviško žodžio menininkus ir visus kitus, kuriems gyvai rūpi lietuvių kalba, jos gyvata ir pažanga,

b) rūpinasi lietuvių kalbos išlaikymu privačiame ir viešame gyvenime — šeimose, bažnyčiose, mokyklose, organizacijose ir tt.,

c) įvairiomis priemonėmis (spaudiniais, straipsniais, atsišaukimais, paskaitomis, pasikalbėjimais, lietuvių kalbos kursais ir mokyklomis, kultūrinėmis pramogomis, premijomis ir tt.) žadina gimtosios kalbos meilę bei pagarbą ir kovoja su neigiamais jos reiškiniais,

d) svarsto ir sprendžia įvairius gyvybinius lietuvių bendrinės kalbos — rašybos, žodžių darybos, žodyno, naujadarų, skolinių ir kt. klausimus,

e) remia lietuvių kalbai nusipelniusius bei lietuvių kalbą studijuojančius asmenis ir į vargą patekusius savo narius,

f) santykiauja su kitų tautų panašiomis organizacijomis ir atskirais kalbininkais bei kitais asmenimis, kurie domisi lietuvių kalbos mokslu bei praktika.

III. NARIAI

6. LKD sudaro: a) nariai, b) garbės nariai, c) lietuvių kalbos rėmėjai.

7. LKD nariais gali būti visi lietuviai ir lietuvių kilmės asmenys, kurių teisių nėra susiaurinę valstybiniai įstatymai ir kurie nepriklauso prie lietuvių tautos reikalams priešingų organizacijų.

8. LKD narius priima skyrių valdybai ir apie tai praneša centro valdybai.

9. LKD narys:

a) aktyviai remia LKD veiklą,

b) palaiko ir ugdo svarbiausias lietuvių kalbos vertybes — jos kultūrą, dvasią ir grožį,

c) rūpinasi lietuvių kalbos išlikimu ir visomis priemonėmis saugo ją nuo nykimo,

d) atlieka LKD organų pavedamas pareigas ir vykdo jų nutarimus,

e) moka centro valdybos nustatytą nario mokestį ir kitaip remia draugiją.

10. LKD nario teisės:

a) dalyvauja LKD veikloje ir jos organų rinkimuose,

b) nustatytomis sąlygomis gauna LKD leidžiamą laikraštį ir kitus leidinius,

c) gauna nario pažymėjimą ir teisę nešioti nario ženklą,

d) naudojasi pirmenybėmis, kurias nustato LKD organai.

11. Garbės nariais centro valdybos renkami asmenys, kurie yra ypačiai nusipelnę lietuvių kalbai ir LKD.

12. Lietuvių kalbos rėmėjais centro valdybos skelbiami tie asmenys, kurie materialiai (pinigais, turtu ir pan.) remia LKD veiklą.

IV. VYKDOMIEJI ORGANAI

13. Vykdomieji LKD organai yra centro valdyba ir kontrolės komisija.

14. Centro valdyba:

a) vadovauja LKD veiklai ir vykdo jos uždavinius,

b) steigia Lietuvių Kalbos Centrą, dalykines sekcijas bei komisijas ir tvirtina jų veikimo taisykles,

c) atstovauja LKD,

d) atlieka kitas pareigas šių įstatų dvasia.

Į centro valdybą renkami 5 nariai ir 2 kandidatai.

16. Kontrolės komisija:

a) stebi LKD veikimą ir tikrina finansines apyskaitas,

b) savo nutarimus praneša LKD organams.

17. Į kontrolės komisiją renkami 2 nariai ir 1 kandidatas.

V. VYKDOMŲJŲ ORGANŲ RINKIMAS

18. Vykdomiesiems organams rinkti centro valdyba sudaro trijų LKD narių komisiją, kuri pradeda veikti ją viešai paskelbus.

19. Rinkimų komisija skelbia rinkimų laiką, tvarką ir rezultatus.

20. Kandidatus į centro valdybą ir kontrolės komisiją gali siūlyti centro valdyba ir kontrolės komisija, taip pat kolektyviai ne mažiau kaip 3 LKD nariai.

21. Rinkimai vykdomi korespondencijos būdu rinkimų komisijos nustatyta forma.

VI. SKYRIAI IR APYGARDOS

22. Vietovėse, kur susiranda bent keli nariai, steigiami LKD skyriai.

23. LKD skyriui vadovauja skyriaus valdyba, renkama metiniame skyriaus susirinkime mažiausia iš 3 narių ir 2 kandidatų.

24. Skyriaus valdyba:

a) vadovauja LKD skyriaus veiklai,

b) priima į skyrių naujus narius ir jų sąrašus siunčia centro valdybai,

c) praneša centro valdybai lietuvių kalbos rėmėjus (žr. § 12),

d) reiškia centro valdybai savo sumanymus, pageidavimus ir kt.,

e) šalina narius, kurių veikla nesiderina su LKD tikslais, ir juos praneša centro valdybai,

f) surinkto nario mokesčio ir kitų pajamų 50% siunčia centro valdybai,

g) vykdo skyriaus susirinkimų nutarimus ir centro valdybos nurodymus,

h) atstovauja skyriui.

25. Skyriaus kontrolės komisija renkama metiniame skyriaus susirinkime iš 3 narių ir 2 kandidatų. Ji stebi skyriaus veikimą ir tikrina jo finansines apyskaitas ir savo nuomonę praneša skyriaus metiniam susirinkimui.

26. Atskirų kraštų apygardiniams reikalams tvarkyti centro valdyba gali įgalioti pajėgesnius vietinius skyrius.

Tokio skyriaus valdyba:

a) derina to krašto LKD skyrių veiklą,

b) palaiko ryšį tarp skyrių ir LKD centro valdybos,

c) reikale šaukia LKD apygardinius suvažiavimus,

d) atlieka kitas pareigas šių įstatų dvasia.

VII. LIETUVIŲ KALBOS CENTRAS

27. Lietuvių Kalbos Centras:

a) sudaromas iš lietuvių kalbos moksle ir praktikoje pasižymėjusių žmonių,

b) sprendžia įvairius lietuvių kalbos mokslo ir praktikos klausimus,

c) teikia kalbinių patarimų,

d) atlieka kitokius lietuvių kalbos uždavinius.

28. Lietuvių Kalbos Centro narių skaičius ir jų kompetencijos laikas neaprėžtas. Į jį gali įeiti taip pat ir valdybų bei kontrolės komisijų nariai.

Atskiriems klausimams LKC gali kviestis ekspertų.

29. LKC darbo vadovybę sudaro pirmininkas ir sekretorius, renkami pačių LKC narių.

30. LKC centro valdyboj atstovauja jo pirmininkas arba kitas kuris jo pavestas asmuo.

31. Kontrolės komisija LKC veiklos netikrina.

VIII. VIDAUS TVARKOS DALYKAI

32. Balsavimai LKD atliekami paprasta balsų dauguma.

Mokslo sričiai priklausą kalbiniai klausimai nebalsuojami.

33. Rinkimai vykdomi slaptu balsavimu, jei nėra kitaip nutariama.

34. Išrinktieji asmenys pareigomis pasiskirsto ir pareigas tiksliai nusistato patys. Kandidatai įeina pasišalinus organų nariams.

IX. LĖŠOS

35. LKD lėšas sudaro narių mokesčiai, aukos ir kitokios pajamos. Jos naudojamos draugijos veiklai ir reikalams, numatytiems šiuose įstatuose.

X. LIKVIDACIJOS KLAUSIMAI

36. Likviduojamo skyriaus turtas perduodamas centro valdybai.

37. LKD likviduojama centro valdybos nutarimu, sutinkant kontrolės komisijai. Šiuo atveju jos turtas skiriamas lietuvių kultūriniams reikalams šių įstatų dvasia. Likvidacijos motyvai paskelbiami viešai.

XI. PEREINAMIEJI NUOSTATAI

38. Šie įstatai įsigalioja pasisakius už juos ne mažiau kaip dviem LKD skyriam. Keičiami 2/3 skyrių nutarimu.

39. LKD organizavimo darbą atlieka tremtyje (Vokietijoje) veikusios LKD valdyba, esanti Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Clevelandas, 1950.V.27.

Prieš 100 metų Weimare, Vokietijoje, Fr. Lisztui diriguojant, įvyko Richardo Wagnerio operos "Lohengrin" premjera. Ši opera ir šiandien yra daugelio teatrų repertuare.

Japonijos smuikininkė Mariko Iwamoto, kuri, generolui MacArthurui asmeniškai pritariant, atvyko į JAV. Jos debiutas New Yorke įvyko praėjusį pavasarį. New Yorko spauda ir žymiausieji kritikai pripažino Iwamoto viena talentingiausių šių laikų smuikininkių. Rugsėjo 3 d. 9,30 val. vak. iš FM radijo stoties WABF (99.5) Mariko Iwamoto duos radijo koncertą.

Mariko Iwamoto koncertais Šiaurės ir Pietų Amerikoje rūpinasi WCB Artists and Concert Management, kurios direktorių tarpe yra ir V. Tysliavienė. Tai ta pati agentūra, kuri ruošia Čiurlionio Ansamblio koncertus Philadelphijoje ir New Yorke.

PRŪSŲ LIETUVIAMS Į PAGALBĄ

Prieš mane guli jaudinantis atsikūrusio prūsų lietuvių laikraščio "Keleivio" redaktoriaus laiškas. Jis rašo, jog, besistengiant išleisti "Keleivį", buvo mėginta gauti pagalbos jam, tačiau be pasėkmių. Priežastis — Klaipėdos krašto (Mažosios Lietuvos) problemos nebuvimas.

Prašau kantrybės trupučiui aritmetikos. BALFo pirmininkas, tik ką važinėjęs po Vokietiją, pareiškė, kad, be esančių stovyklose, dar yra prūsų lietuvių apie 3000, kuriais jis taip pat rūpinosi. Prisiminkim, kad vien tik trijose Prūsų Lietuvos apskrityse (Klaipėdos, Šilutės ir Pagėgių) buvo 250,000 gyventojų. Pagėgių ir Šilutės apskritys buvo besitraukiančios vokiečių kariuomenei prievarta evakuoti, gi iš Klaipėdos apskričių nespėta nei evakuoti pilnai, nei spėjo žmonės patys visi pasitraukti.

Bet tik iš taip vadinamo Klaipėdos krašto Vokietijoj yra apie 200,000 žmonių. Didesnioji jų dalis yra Vakarų Vokietijoj, t.y., virš 100,000, o prie lietuvių prisilaiko tik 3,000. Kur tad yra kiti?.. Už ką pasisakys, kai bus atsiklausti?.. Gal būt, jų niekas nesiklaus. Bet jeigu?.. Ar pasisakys jie tada prieš vokiečius, kurie pila jiems propagandą per specialiai suorganizuotą spaudą senojo "Memeler Dampfboot" pavidale ir visokeriopai juos globoja ir "globoja"?

Žinomas vokiškos veiklos šulas Prūsų Lietuvoj dr. Schreiber, būdamas pabėgėlių reikalams viceministras, turi progų dalyvauti net tarptautinėse konferencijose ir, žinoma, nepraleidžia progos nustatyti Prūsų Lietuvos reikalo vokiečiams palankia linkme įtakinguose kraštuose ir pas įtakingus žmones.

Kaip tai? Nėra Prūsų Lietuvos problemos? Ir dar klausimas: Kas gi prisiims atsakybę ant savęs, kai visuotinai paaiškės, jog problema yra ir, kad ji jau pralaimėta dėl lengvabūdiško pasitikėjimo.

Malonėkit pasekti šią redaktoriaus laiško ištrauką: "Netaš žvelgta ir į mūsų pasisakymą, kad, jeigu Maž. Lietuva ir be kovos kris į lietuvių rankas, tai visgi būtų padarytas didelis lietuvybei išlaikyti darbas, kurio vaisiai anksčiau ar vėliau bus matomi. Į tai buvo pasiūlytas lietuvių laikraštis, išeinąs Vokietijoj. Tą Mažosios Lietuvos Taryba turėjo atmesti. Toks laikraštis mažlietuviams visų pirma per brangus, antra, dėl savo literatūrinės kalbos ir gvildenamų problemų sunkiai skaitomas..."

Štai, prūsų lietuvio P. Petriko laiško ištrauka "Keleiviui":

"Miels Keleivis! Tu mums padarei neapsakomai dideli džiaugsmą, kad mus aplankei. Iš tikro mes tavęs jau labai laukėme. Kad mūsų rašymas, kaip matai, ir biški klaidingas, ale skaityti mūsų brangioj motynos kalboj Dėvu dėku dar labai gerai galim... Ydedu 1 DM, daugiau dabar negaliu. Jau nuo pat 1948 m. negaliu dirbti. Nuo vien bedarbių pašalpa gyvs būti, na tu žinai... mano tėviškė ten, kur Pokalna, kur mūsų upės Nemunas kairioji šaka Gilge išteka į Kuršių mares. Ten, kur marių kaimuose — Tavė, Gilgė, Nemonija, Tavelninkai, Rastaunai ir kitur gyvena gryno kraujo lietuviškos šeimynos... likimas išblaškė mus į visus vėjus. Tavo šventa pareiga miels Keleivis, yra, kad ta mažuma, kuri mums paliko, už ką mūsų tėvai kovojo ir kentėjo, kas kiekvienam mūsų yra šventa išlaikytum mūsų vaikams. Linkiu tau, miels Keleivis, ir tavo draugdarbininkams viso geriausio iš Dievo. Jis teduoda tau pilną pasisekimą tą išpildyti, ko mums ir mūsų tautai taip reikalinga..."

Toki laiškai "Keleiviui" yra dažni, tačiau redaktorius rašo savo laiške:

"Taigi "Keleivio" atsikūrimo turėjome ilgai laukti. Tačiau laimė nusišypsojo nelaimėje. Kada VLIKas patarė mums likviduotis ir tam paskyrė kiek pinigų, o vienas kooperatyvas paaukojo 1000 DM, tuoj ėmėmės darbo "Keleivį" išleisti. Laikraščiui kainą nustatėme tokią, kad jis kiekvienam būtų prieinamas. Tas turi vėl savo minusų, Nors žmonės ir atsiskaito už laikraštį, tai betgi iš iplaukų mes negalime visų išlaidų spaustuvei padengti. Kiekvienam numeriui reiktų, apskaičiavus amerikoniškais pinigais, 50 — 60 dolerių priedo. Taig, vien savo laisvų valandų pašventimo tam darbui neužtenka. Turint omenyj, kad kiekvienas "Keleivio" numeris mums kaštuoja 500 DM, tai "Keleivis", lėšom užsibaigus, po kelių numerių užsidarys."

Pamatykim šio didelio ir svarbaus mūsų tautai reikalo taip begaliniai sunkią ir sumenkintą padėtį. Ateikim į pagalbą "Keleiviui". Jis buvo Klaipėdoje, o dabar tremty tvirtove lietuvybės ir lietuviškos kultūros tarp prūsų lietuvių, ir jo atsikūrimas yra kaip sveikata. Atitraukim nuo pramogų vieną kitą centą, tai nesudarys mums jokių sunkumų, tereikia pasiryžimo sugaišti penkias minutes pašte. O jei esi dar daugiau pasišventęs savo kraštui, parašyk laišką "Keleivio" redaktoriui, ir jis atsiųs Tau sąrašą vargstančių prūsų lietuvių, kurie gyvena sunkiau nei kiti mūsų žmonės stovyklose, ir Tu galėsi paraginti savo geraširdžius kaimynus ir pažįstamus pasiųsti siuntinėlių su drabužiais ir maistu.

Gelbėkim ir gelbėkimės! Juk kartais tiek nedaug tereikia parodyti širdies palaikyti artimumo kibirkšti tautiečio sieloj, kurią priešingos jėgos visu savo svoriu stengiasi nutraukti į savo gelmes.

Tat tik tereikia pasiryžti kartais užsukti į paštą. Adresas: "Keleivis" (20a) Hannover - Stoecken, Garbsener Landstr. 7.

Dr. PovHas Mažeika

NELĖ MAZALAITĖ-KRUMINIENĖ

LAUMĖ, KURI PAKLYDO

(Iš knygos — PO PENKIŲ)

— Kas atsitiko? — galvoja ji baimingai. — Gal ji nepaėmė nieko iš namų? Arba, sukeitė krepšius? Kas? — Jos neužpuolė šunys, nei buvo ji įkritusi į upę — jokia nelaimė neištiko, tačiau, kas iš to — ji vistiek neturėjo savo dovanų ir jai nebuvo kito kelio, kaip tik atgal namo.

O, kaip biauru buvo eiti atgal. Pikta ir nerami ėjo ji, ir nežinojo kaip išsimeluos, šaltis vargino ją, kasos permirko nuo ūkanų ir svėrė atgal galvą, ir nors nebuvo išsižiojus — net ji juto, kad užkimo gerklė.

Ji pasijuto taip nelaiminga, kad ėmė žliumbti.

Šitaip ji priėjo mišką, ir staiga tamsoje ji pamatė kažką šviečiant pro medžius: tai buvo šypsena, toji, kurią ji nešė kūdikiui — ji iš karto pažino ir jai pasidarė šilta ir džiugu. Ir tenai, kaip dvi tamsiai skaidrios ugnys degė žiūrėjimas. Ir visos dovanos buvo čia nerūpestingai išmėtytos, kai ji lankstėsi savo vasaros atsiminimų takuose. Ji taip puolėsi rinkti ir ieškoti jų, kad tik vėliau, jau vėl prie pačios sodybos pagalvojo, jog turėjo vietoje apsižvalgyti, ar ko neužmiršo. Tačiau ji bijojo ir pamanyti, kad dar tektų grįžti, ir tarė, jog ir to, ką neša, yra perdaug.

Na, dabar tai nebuvo taip lengva patekti pas vaiką vieną: čia vaikštinėjo tėvas, jis atrodė toks laimingas, kad negalėjo ir miegoti — jis sustodavo nuolatos pažvelgti į savo moterį ir sūnų. Ir kada pagaliau jis išėjo — pabudo motina ir ilgai laikė rankose kūdikį — paskui dar kažkas įėjo, ir laumė baigė netekti kantrybės. Jos dantys tauškėjo iš šalčio ir jau laikas artėjo prie dvyliktos, o po šitos valandos ji jau negalėjo peržengti jokio žmogiško slenksčio. Ji pasidarė visai drąsi: kai katinas koja pravėrė truputį duris — ji įsmuko kartu. Ji susigūžė kampe, prie nusišėrusios beržo šluotos, ir jai vėl padvelkė miškas. Šiaip taip ji išlaukė tokios minutės, kada troba pasidarė tuščia ir motiną apėmė snaudulys — ir jau baigė musti dvylika, kai ji subėrė galvotrūkčiais savo atneštą kraitį vaikui po patalais ir nušvilpė namo.

Argi galima manyti, kad galėjo būti kitaip? — Jis augo sveikas, viskas gerai, bet, matot, retai buvo diena, kad jis nebūtų ko nors užmiršęs, kad kas nors jam nedingtų, ir jis visada ko nors ieškojo. Kai jau jis ganė — žiūrėk, pats dailiausias ėriukas kur nors dingsta, o paskui namiškiams prisieina ieškoti ir gyvulio ir ganančiojo. Vieną kartą jam buvo pražuvusui žvaigždė, tokia, žinot, kur stovi netoli mėnulio. Jis kelis vakarus ieškojo jos po visą dangų, ir kartą netikėtai, jau apyaušriais surado. Reikia pasakyti, kad neužmiršus, surasti jam vyko po ilgesnio ar trumpesnio laiko viską. O, kiek kartų jam užsimesdavo kažkur švilpavimas! Jis negalėjo užmigti, kol atgaudavo savo ieškomą gaidą. Ach, argi galima viską suminėti — reiktų eiti su juo per metų metus ir stebėti,kaip šienapiūtės metu jis ieškojo lankoje įsimaišiusio balto dobilo, arba girioje pernykštės beržo tošės, kurioje buvo kažką įžiūrėjęs praeidamas aną pavasarį.

Taip buvo namie, tas pats dėjosi mokykloje, žinoma, ir vėliau, kai jis dirbo savo pasirinktą darbą — jis visuomet ką nors turėjo pamesti, užmiršti, ieškoti — ir atrasti, taip. Ir šitos jaunystės dienos! Žiūrėkit, buvo ir taip, kad jis užmiršo pasižiūrėti, kai to buvo laukiama, arba nusišypsodavo pervėlai. — Ach, tu laume, laume! O jis to niekada ir nežinojo, kieno čia nuopelnai.

Tačiau paskui pasirodė, jog pražūna ir labai dideli dalykai: jis buvo pametęs namus, ir yra praėję tiek metų, kaip šito nebegalima rasti. Ir jis ieškojo, visuos svetimuos takuos ieškojo vieno, tikrojo, tarp palmių jis ieškojo jo beržo, ir svetimoj rasoj savo sodo rasos.

— "Aš vieną kartą atrasiu — argi gali būti kitaip" — guodėsi jis. Ir, kai labai gėlė širdį, galvojant apie motiną — jis bučiavo rūtą — šitą gėlę, kurią į visus kraštus vežės! ištremti ir išemigravę žmonės. — Ach, tu laume, laume! — Bet gal būt čia ne ji kalta — jeigu ir mes visi, kuriems ne šita išsiblaškiusi užuomarša atnešė gimimo linkėjimus, esame pametę ir nesurandame — gal ne ji? Tačiau, tai jos nuopelnai, kad vieną kartą jis — —

Beje, ar sakiau, kad vieno daikto jis niekuomet nepametė, nė trumpam? Širdies gerumo. Iš tikrųjų, taip. — Ką buvau pradėjus sakyti? Kad tai laumės nuopelnai, jeigu vieną kartą — — —

O, čia Jūs būtinai manote, kad dabar pasakysiu, jog vieną kartą jis prarado pačią širdį, ir štai, girdi, nežinia ar besurado — tikrai taip manote. Bet argi aš tą sakau? Man taip įkyrėjo kalbėti apie svetimas širdis ir savąją, jog daugiau nenoriu užsiminti apie tokius dalykus. Ir iš viso, manau, šią pasaką toje vietoje ir baigsime — juk pradžioje sakiau, kad kalbėsime apie laumę — ir apie ją pasakiau viską. Ir — aš matau, kaip Jūsų akis pamažu apsemia miegas, kaip vasaros migla mūsų prarastos tėviškės pievas. Ir kad neišbudinčiau Jus — tyliai pasitraukiu ir sakau:

"Labanakt, mano drauge".

Šeštadienį, rugsėjo 30 d., 8,30 val. vak.

THE ACADEMY OF MUSIC

Broad ir Locust St., Philadelphia, Pa.

Bilietų kainos: $5.20, $3.90, $3.25, $2.60, $1.95, $1.30 (įskaitant Fed. Tax 20% ir City Tax 10%).

WCB ATSTOVYBĖ PHILADELPHIJOJ,
c/o Liberty Federal Savings & Loan Association,
204 N. Broad St., Philadelphia, Pa. Rittenhouse 6-7727.

Sekmadienį, spalio 1 d., 5,30 val. popiet

CARNEGIE HALL

57th St. ir 7th Avenue, New York City

Bilietų kainos: $3.60, $2.40, $1.80, $1.20, $.90. Pirmos eilės ložės (8 vietos) po $9.60 ir $6.00. Antros eilės ložės(8 vietos) po $3.60 ir $2.40 (įskaitant Fed. Tax 20%).

WCB ARTISTS & CONCERT MANAGEMENT
Galvin Bldg., Room 210, 236 W. 55th St., New York, N. Y.

Vienybės VAIRENYBĖS

AR AMNESTUOS 95 M. SENELĮ PETAIN?

De Gaulle, prieš 5 metus jį smerkęs, labar užstoja

Prancūzijoje įvyko gana sunkiai suvokiamas dalykas. Generolas Charles de Gaulle, penkerius metus buvęs smarkus maršalo Philippe Petain priešas, pasisakė už maršalo amnestavimą. Maršalas Petain, šiuo metu 95 metų amžiaus, kuris buvo pasmerktas miriop, bet jo bausmę pakeitus ligmirtiniu kalėjimu, sėdi Yeu salos forte (vakariniame Prancūzijos pakraštyje).

Pereito karo metu maršalas Petain, tada "Chef d'Etat", de Gaulle buvo pasmerkęs mirti, kam jis nenorėjo pripažinti jo su vokiečiais pasirašytų ginklų paliaubų ir kitus kurstė prieš jį. Betgi tai buvo sprendimas už akių. Tiedu abudu aukštieji karininkai viens kitam buvo paneigę teisę gyventi. Tuo tarpu de Gaulle, toliau kovodamas, rūpinosi, kad Prancūzija 1945 m. atsirastų nugalėtojų pusėje, o Petain iš aukščiausiojo valstybės vyro posto pateko į mažytį grotais užtvertą kambarėlį. Ir pirmojo triumfas reiškė galą antrajam.

Šiandien net keista, kad po penkerių metų de Gaulle užstoja Petain, o Prancūzijos valstybės prokuroras pavedė advokatams patikrinti Petaino bylą. Taip dabar į dienos šviesą vėl iškyla seniai užmirštas Petain reikalas, simbolizuojąs Prancūzijos sąžinės graužimą, ir pernauja išeina pirmon galvon.

MOKYTOJAS IR MOKINYS

De Gaulle yra Petaino mokinys. Jei de Gaulle sūnus šiandien vadinasi "Philippe", tai šitai yra mokytojo įtaka iš karo mokyklos laikų. Kai Petain pradėjo dalyvauti politiniame gyvenime, de Gaulle buvo dar aktyvios tarnybos pulkininkas. Jis smerkė pasenusią militarinę sistemą, kurį 1914 metų karo patyrimu rėmėsi ir nevertino šarvuočių, nes tada Maginot linija buvo laikoma nepaimama.

Ginklo paliaubų politiką, kurią tada Petain atstovavo, buvo laikoma vienintelė išeitimi. Ji, buvo manoma, užbaigs beviltišką karą. Bet po 5 metų ši politika maršalui Petain buvo palaikyta valstybės išdavimu.

"Kas karo metu palaiko santykius su priešu, baudžiamas mirtimi" — taip skelbia prancūzų baudžiamasis statutas. Ypatingas teismas buvo nuomonės, jog karas su Vokietija turėjo baigtis ne 1940 m. birželio mėn., bet 1945 m. gegužės 8 d. De Gaulle kovą prieš vokiečius "Laisvosios Prancūzijos" vardu tęsė toliau.

Philippe Petain, kai jį teisė, buvo 89 metų amžiaus. Dabar jam yra 95. Betgi, nežiūrint tų visų žiaurumų, kuriuos prancūzų tauta patyrė per vokiečių okupaciją, Prancūziją ima graužti sąžinė, ar galima kalinti 95 metų senelį?

De Gaulle niekad nebūtų tapęs žymiu, jei ne Petain. Betgi, jei šiandien de Gaulle palaiko nuomonę, jog Petainą reikia amnestuoti, yra ne tik sentimento dalykų.

Charles de Gaulle karą užbaigė kaip laimėtojas. Iš pulkininko, kuris vadovavo kariuomenės likučiams, tapo valstybės vyras. Jis galėjo tapti krašto prezidentu ar kitaip besivadinančiu viešpačiu. Jam šito prancūzų tauta nebūtų atsakiusi. Bet jis pats šito atsisakė. Prezidento valdžia ir jo pareigos, kada tik jis valstybės krizės atveju galį veikti, jo nepatenkino. Jis išvystė stiprią kovą prieš naująją konstituciją. Bet ji vistiek buvo priimta. Tada de Gaulle tapo pradžioje "nepartinės", bet juo toliau, tuo labiau, partija besidarančios organizacijos vadu. Ir ši partija faktinai to paties siekė, ko anuo metu Petain: didesnio valdžios autoriteto prieš parlamentą, valdžios perliejimo prezidentui, ypač karo atveju.

Ir atsitiko taip, kad de Gaulle savo pirmosios propagandinės kelionės po Prancūziją metu, dar kaip tautinio pasipriešinimo vadas, pasirodė konservatyviųjų idėjų kovotoju. Ir jo judėjimas, kuris buvo laikomas visų tautinių idėjų junginiu, tapo dešiniąja partija, o šiandien Prancūzijoje neturinčia didelio pritarėjų skaičiaus. Bet pats de Gaulle vardas vistiek turi magnetinės galios. Ir tie, kurie anksčiau buvo jo priešai, šiandien yra draugai. O tie, kurie anksčiau tikėjo juo, atsuko jam nugaras.

Ir de Gaulle šalininkai dabar vis garsiau kalba apie Petain amnestiją. Bet Prancūzijoje, kaip visada, yra niuansų. Jei tas vad. "sąžinės balsas" išlaisvinti 95 metų senelį sustiprės, Petain gaus amnestiją. Tik dabartinis parlamentas (1946 m. išrinktas), kuris daugumoje yra dar iš pasipriešinimo sąjūdžio, dar visiškai negalvoja apie bendrą amnestijos įstatymą. Malonės aktai, kurie jau įvyko, buvo tik individualaus pobūdžio.

Marshal
Henri Philippe Petain

NENORI AMNESTIJOS

Pats 95 metų maršalas amnestijos nenori. Jis nori, kad jo byla būtų pernauja svarstoma. To reikalauja jo advokatai, pasiremdami naujais dokumentais. Šitai verčia de Gaulle susimąstyti. Jis turi paneigti visą praeitį. Jis turi paneigti visą laikymąsi karo metu, jei jis norės tvirtinti, kad Petain nėra išdavikas. De Gaulle artimas bendradarbis pulk. Remy neseniai spaudoje paskelbtajame straipsnyje, kuris sukėlė didelio susidomėjimo, tvirtino, kad karo metu de Gaulle buvo Prancūzijos kardas, o Petain — Prancūzijos iškaba. Jis tvirtino, kad Petain tik gera savo kraštui tenorėjęs, kad de Gaulle pats sykį Anglijoje išsireiškęs, jog Prancūzija savo strėlių dėklėje visados dviejų strėlių reikalinga. Tai buvo pirmieji Petain bylos revizijos trimitai.

Jeigu Petain bus amnestuotas, kad sau privačioje pastogėje galėtų vėliau ramiai numirti, tai šis humaniškas, ne teisinis faktas, turėtų ir politinės reikšmės.

KAIP GERIAU GYVENTI, SU HOROSKOPU AR BE?

Astrologija ir jos pritaikymas žmonėms bei valstybėms

Astrologija tai yra graikiškos kilmės žodis, reiškiąs iš dangaus reiškinių būrimą likimo atskiriems žmonėms ir valstybėms. O astrologai yra tie žmonės, kurie spėja žmonių ateitį ir jų likimą iš žvaigždžių ir įvairių dangaus kūnų reiškinių.

Dabar apie astrologiją ir astrologus vis kaskart daugiau kalbama, nes gyvenamieji laikai yra tokie įdomūs, kad kiekvienam norėtųsi žinoti, ką atneš ateinančios dienos ir iš viso kaip tie įvykiai toliau vystysis.

Kaip žymiausias šių dienų britų astrologas Louis de Wohl sako, astrologams nėra mokyklų nei universitetų, bet šis mokslas lygiai tiek pat užtrunka, kiek užtrunka medicinos mokslas — 13 semestrų. Jis šioje srityje dirba jau 20 metų.

Bažnyčia astrologiją kaip mokslą smerkia. Daugelis popiežių astrologija užsiimančiuosius ekskomunikavo. Tikslieji mokslai astrologiją taipgi vadina šarlatanizmu. Bet vistiek astrologų ir susidomėjimo astrologija niekam nepavyko išnaikinti. Daugelis tikinčiųjų, net fanatikų, pasirūpina savo horoskopais (savo ateities spėjimu iš žvaigždžių padėties jo gimimo metu).

Būdinga, kad ir pats Louis de Wohl yra karštas katalikas. Jis sako, kad kaip katalikas jis tikįs, jog pats jo religijos svarbumas, pats mistinio gyvenimo centras, kuriam jis priklausąs ir kuriam priklausyti jis visa širdimi trokštąs, yra tiesa.

Jis sako: "Aš nieko negaliu veikti, kas yra priešinga mano tikybai, bažnyčiai, kuri yra mistinis Kristaus kūnas. Kyla tik klausimas: kas astrologijoje yra teisinga. Toliau: kad visų konfesijų pamokslai yra nukreipti prieš fantastiškąją astrologiją, prieš visokį šarlatanizmą, tai šitaip ir reikalinga. Ateis laikas, kada bus pelai nuo grūdų atskirti. Bažnyčia turės tuo klausimu aiškiau pasisakyti."

Louis de Wohl šveicarijoje turėjo 116 paskaitų apie astrologiją, ir visur jis buvo pristatomas prelatų ir kunigų. Net pačiame Vatikane per radiją jis skaitė dvi paskaitas apie tai, vieną angliškai, kitą vokiškai. Jis sako, kad, jei, iš viso yra institucija kuri gali atskirti tikrus dalykus nuo netikrų, tai tik bažnyčia.

"Bet mes nepamirškime, sako jis toliau, kad pirmieji žmonės, pasveikinusieji naujai užgimusįjį Dievo Sūnų, buvo trys astrologai, kurie atvyko iš Rytų, žvaigždę pamatę. Baltazaras, Melchioras ir Kasparas juk stovi mūsų kalendoriuje kaip šventieji. O jie ir šv. Albertas laikomi astrologijos globėjais. Jų, o ne kitų, globos turėtų šauktis krikščioniškoji astrologija".

KAIP GERIAU GYVENTI, SU HOROSKOPU, AR BE?

Šį klausimą Louis de Wohl atsako:

— Taip, kaip kiekvienas geras laivo kapitonas yra reikalingas pranešimo apie orą, jei jis ruošiasi kelionėn, taip ir žmogui reikalingas horoskopas. Bet silpnavaliui žmogui tai reikštų nuodus, tuo tarpu tam, kuris žino, kaip reikia elgtis, tai yra tikra palaima.

Todėl, jei šiandien kas mane paklaustų, ar reikia pasidaryti horoskopą, po 20 metų patyrimo šioje srityje, atsakyčiau:

— tik tada jį reikia daryti, jei žinai, kad astrologas, kuris jį tau darys, yra doras žmogus ir kad juo pasitiki.

KAIP KAS JĄ VERTINA

Astrologija D. Britanijoje yra aukštai vertinama. Pats Louis de Wohl karo metu yra buvęs vyriausiame karo štabe kaip patarėjas. Jis savo srityje dirba 20 metų.

Rusijoje ji tebelaikoma buržuaziniu prietaru. Tuo tarpu Amerikoje šioje srityje rimtai dirbama. Šeši Amerikos astrologai tiksliai nuspėjo sąjungininkų nepasisekimus ties Pearl Harbour. Laikraščiai: "American Astrology", "Canadian Astrology", "The Horoscope", "World Astrology" ir kiti savo straipsniuose jau kelis mėnesius skelbė ir perspėjo apie nesėkmę. Ir ligi paskutinio momento buvo perspėjama.

Matapano jūros mūšį su vokiečiais 1941 metų kovo 27 — 30 dienomis britų astrologai tiksliai buvo prieš 127 dienas nuspėję.

Vokietijoje irgi dirbo astrologai. Apie 60 jų buvo vienas Hitlerio patarėjas. 1937 metais Diusseldorfe vykstančiai astrologų konferencijai net pats Hitleris savo sveikinimus prisiuntė. 1941 metais, Hessui pabėgus į Angliją, astrologų padėtis pasunkėjo, nes jie nebuvo to nuspėję.

Jei Hitleris būtų turėjęs gerą astrologą, jis tikriausiai jį būtų sulaikęs nuo daugelio nesėkmių. Jo Saturnas stovėjo "sunaikinimo ženkle" dešimtajame lauke tarp Marso ir Veneros. Hitleriui dirbo astrologas Kraft, bet 1941 metais jis buvo suimtas, po metų vėl grįžo į propagandos ministeriją, bet po to pateko į Oranienburgo ir Buchenwaldo koncentracines stovyklas, kur 1944 m. numarintas. Jį buvo apsėdusi persekiojimo psichozė.

Himmleriui dirbo astrologas Heinrich Wulf nuo pat nacionalsocialistų perversmo ir valdžios užėmimo iki pabaigos. Jis ir dabar Vokietijoje gyvena. Jis Vokietijoje domėjosi trimis asmenimis: Himmleriu, Goeringu ir Hitleriu. Gebbelsas dar 1945 m. buvo su juo susirišęs ir tada jam paaiškėjo, kad tarp 1945 m. gegužės ir rugpiūčio mėnesių Vokietijai bus labai sunkūs laikai, kad rugpiūtį bus taika, kad 1948 metais Vokietija vėl pamažu pradės atkusti iš karo žaizdų, kad Hitleris balandžio mėnesį neteksiąs paties stipriausiojo savo priešininko. Tai buvo Rooseveltas.

Hitleris buvo apžavėtas, kad tarp jo ir Fridricho D. yra lygiagretė. Kaip Fridrichui D. 7 metų karo metu mirė jo didžioji priešininkė carienė, taip jam kovojant, mirė Rooseveltas.

Amerikiečių žurnalistas Shirel savo reportažuose pagal Reicho finansų ministerio grafo Schwerin - Krosigk dienoraštį sako: "Mirus Rooseveltui, Goebbelsas sušaukė visus, kuriuos gerai pažinojo, ir pranešė: "Carienė jau mirė". Tai buvo paskutinė ir didžioji Goebbelso viltis.

MIRGA MARGA

— Šveicarų medicinos daktaras Braun, ištyręs daugiau 3,000 mokinių, konstatavo, kad trumparegystė neatsiranda nuo per didelio skaitymo, kaip tai buvo ligšiol tvirtinama. Be to, jis priėjo įdomios išvados, kad trumparegiai žmonės turi daug daugiau vidinės inteligencijos, negu normalieji.

— Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra 693 įvairios geležinkelių kompanijos.

— Amerikiečiui, kuris lankydamasis Niurnberge (tenai, kur buvo teisiami III Reicho karo nusikaltėliai) stebėjosi, kad miestas taip labai subombarduotas, vokietis atsakė: "Mes visur pirmaujame. Taigi, ir savo griuvėsius mes turime pirmieji. Likęs pasaulis šitai turės vėliau."

— Didžiausias rytinių JAV viešbutis yra Brooklyno St. George Hotel, savo 28 aukštuose turįs 2,632 kambarius.

— Per Niagaros krioklius per vieną sekundę pereina 207,000 kūbinių pėdų vandens.

— I klausimą, kas buvo pirmieji komunistai, Berlyne atsako: Adomas ir Ieva, nes jie neturėję nieko nei apsirengti, nei valgyti, o gyvenę rojuje.

— Prieš 16 metų į Bostono uostą sugrįžo "Columbia", pirmasis Amerikos laivas, apiplaukęs pasaulį. Šio laivo vardu buvo pavadinta ir upė, kurią jis atrado savo tolimesnių kelionių metu.

— Neseniai Miuncheno gatvių praeiviai turėjo tikrą sensaciją. Pilkomis uniformomis apsirengę, gatvėmis žygiavo Wehrmachto kariai. Buvo daug įvairių spėliojimų. Pasirodo, tai buvo amerikiečių kariai, vokiečių Wehrmacrto uniformose dalyvavę vienos filmos sukime.

— Beveik 80% visų JAV spausdinamų laikraščių sudaro vakarinės laidos.

— Beveik kas 10 JAV gyventojas yra negras.

— Prieš 275 metus padėtas kertinis akmuo Greenwich observatorijoje, kurioje nustatomas laikas D. Britanijai ir didžiumai pasaulio. Pradžioje ši observatorija tarnavo tik jūrininkams, padėdama jiems kelionėje orientuotis.

— JAV vedusiųjų skaičius dabar siekia iki 75 mil., 14,5 mil. daugiau ,negu prieš 10 metų. Apie 1 šeštadalį visų susituokusiųjų yra bevaikiai.

— 1912 m. iš lėktuvo iššoko pirmasis JAV parašiutininkas. Šį bandymą atliko JAV armijos kapitonas Bert Berry.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
SEŠTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9293

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

A. NOVITZKIE
BARAS RESTORANAS SALĖ
Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams
59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.
Telefonas DA 6-7460

Telefonas: *EVergreen 7-7411*
KLEEN KOL COAL CO.
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
53-82 72nd Pl. Tel.: HA 6-8406 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

J. KUMPIKO
ELEKTRO MOTORŲ DIRBTUVĖJE
Taisomi elektro motorai, ventiliatoriai, kirpimo bei skutimo mašinos, skalbimo mašinos, dulkių siurbliai ir kitoki dalykai.
GARANTUOTAS IR GREITAS PATARNAVIMAS.
105 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
EVergreen 7-1423

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.
Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki $5000.00.
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

1860 . 90th ANNIVERSARY . 1950
Latest Quarterly Interest-Dividend 2% A YEAR Credited and Compounded Quarterly
Interest starts from the first of every month on sums from $25. to $7,500 plus dividends
Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw isterest from the first of such months if left to the end of a quarterly dividend period.
THE Kings County SAVINGS BANK
135 BROADWAY at BEDFORD AVE
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
BROOKLYN, N. Y.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Jau 9 metai, kai visi klauso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
radijo valandų,
kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1130 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside, N. J. Tel. WAverly 6-3325.

ATOMINĖ BOMBA IR JOS VEIKIMAS

Naujo pasaulinio karo galimybės vis kaskart labiau didėja, o ryšium su tuo aktualėja ir apsisaugojimo reikalas nuo atominės bombos. Amerikos spauda jau plačiai pradėjo rašyti apie atominės bombos veikimą ir apie būdus nuo jos apsisaugoti. Taip pat ir vyriausybė jau padarė žygių organizuoti civilinę apsaugą.

Čia trumpai paseksime atominės bombos veikimą, jai sprogstant įvairiose padėtyse, nurodydami atvejus, kada jos veikimas žmogui ir aplinkai gali būti nepavojingas.

100 KARTŲ ŠVIESESNIS UŽ SAULĘ

Pirmasis atominės bombos sprogimo ženklas ir jos naikinančio veikimo šaltinis yra didelis ugnies sviedinys, kuris vienoj tūkstantinėj sekundės dalyje po sprogimo bus matomas 100 kartų šviesesnis už saulę, žiūrint iš 6 mylių nuotolio.

Iš to ugnies sviedinio, kuris išauga iki 450 pėdų spindulio, pirm negu išnyks per 10 sekundžių, skleidžiasi didelis karštis, įvairūs spinduliavimai, o svarbiausia, viską naikinanti banga, kuri plinta iš bombos visomis kryptimis.

Laimei, šitos visos jėgos, atsiradusios augančiam ugnies kamuoly, silpnėja, išėjusios iš sviedinio. Atstumai, kuriuose tos jėgos silpnėja, neutralizuojasi, pareina nuo daugelio sąlygų, kurių vienos yra neatspėjamos, o kitos — daugumą — galimos tiksliai nustatyti.

Pirmutinė sąlyga, numatant bombos naikinimo plotą, yra jos dydis, tai yra ardančios medžiagos kiekis, esąs toje bomboje. Smūgio banga ir kitos bombos ypatybės atitinka paprastą taisyklę, kad, pvz., siekiant du kartu padidinti naikinimo spindulį, sprogimo jėgą reikia padauginti 8 kartus.

Karščio plitimas, spinduliavimo ir bombos sprogimo veikimas labai pareina nuo to, kokiam atstume nuo žemės paviršiaus bomba buvo išmesta.

Apie 2000 pėdų, tai yra apytikris aukštis, kuriame sprogo bomba, išmesta Hiroshima, Japonijoj, mokslininkų apskaičiavimu daro didžiausią sprogimo žalą. Iš šitos aukštumos smūgio banga žymiai nenusilpnėja per tą laiką, ligi pasiekia žemę. Iš kitos pusės, jeigu sprogimas įvyks per arti nuo žemės paviršiaus, tai jis yra per daug ardantis, ir daug brangios ginklo jėgos pradings išmuštoj žemės duobėje — krateryje.

Bet 2000 pėdų (apie 600 metrų) aukštumoj, kada padidėja bombos griaunamoji jėga, sumažėja jos vertė kaip radioaktyvaus ginklo.

SPINDULIAVIMAS

Bombos spinduliavimas yra dvejopas: pradinis, kai sprogsta pirmoj minutėj ir tolimesnis, kuris vyksta vėliau. Sprogimui įvykus aukštai ore, spinduliavimo ilgas veikimas nežymus, pradinis spinduliavimas yra mirtinis tam tikram dideliam plote, kur sprogimo paveikti ir nuo karščio gali būti sunaikinta daug žmonių. Kada aukštis, iš kurio numesta bomba, sumažėja, jos veikimo būdas keičiasi, jos jėga kaip sprogstamo ir karščio ginklo nusilpnėja, o padidėja jos radioaktyvumo pavojus. Bomba gali būti susprogdinta ir po vandeniu ir po žeme.

RADIOAKTINGOS MIGLOS

Sprogus jai po vandeniu, ugnies kamuolys susidaro panašus į tą, kuris atsiranda, jai sprogus ore. Bombai sprogus vandeny, į paviršių kyla karštų dujų pūslė. Pareina nuo gilumos, kurioj sprogimas įvyko, dauguma spinduliavimo smūgio ir karščio jėgos yra absorbuojama vandeny. Smūgio banga eina per vandenį su naikinančia jėga laivams arba sutrikdo kiekvieno laivo judėjimą 3000 pėdų (900 m) atstume nuo sprogimo vietos. Vienintelė sprogimo po vandeniu ypatybė, kaip buvo pastebėta prie Bikini, yra miglos susidarymas iš radioaktyvių lašelių, kurie juda tolyn nuo sprogimo centro. Ta migla gali judėti prieš vėją apie vieną mylią, o pavėjui gali apkrėsti spinduliais apie penkių mylių plotą. Šita migla gali nepadaryti daug žalos budriem gyventojam, bet gali paversti miestą į dykumą keliems mėnesiams.

UGNIES KAMUOLYS

Ugnies kamuolys susidaro, sprogstant po žeme. Jos karščio ir pradinis spinduliavimas žemėje labai absorbuojami, bet smūgio banga ir vėlesnis spinduliavimas pasireiškia labai stipriai. Požeminio sprogimo apskaičiavimai yra teoriniai. Bomba padarytų didelį radioaktyvų krateri apie 800 pėdų (240 metrų) skersmeniu ir sukeltų vietinį, bet galingą žemės drebėjimą, naikinantį daugiau kaip pusę mylios nuo jo centro.

PATOGIAUSIAS PUOLIMAS

Vis tik bombos sprogdinimas ore yra patogiausia puolimo forma, nes ji gali padaryti daugiausia žalos, o kiti sprogdinimo būdai turi pirmenybę tik specialiuos atsitikimuos. Jie gali sukelti paniką ir baimę, darant požeminį ir povandeninį puolimą.

Vieta ir oro sąlygos taip pat turi didelę reikšmę, susiaurinant bombos veikimą. Kalvos ir pastatai apsaugoja nuo sprogimo bangos, nuo karščio ir pradinio spinduliavimo. Vėlesnis spinduliavimas, jeigu pakimba dulkių debesio arba miglos pavidalu, gali būti dalimi apribotas, pakylant į viršų.

Šalia aiškaus vėjo veikimo, oro stovis irgi turi reikšmės. Neaiškią dieną karščio blykstelėjimas sumažės per pusę. Prie tam tikro oro stovio, silpno vėjo, temperatūros pasikeitimo ir aukšto oro spaudimo smūgio banga nuo sprogimo gali sukelti sužalojimus iki 50 mylių atstumo.

Dr. V. Tercijonas

SUSIPAŽINKIME SU THE HALF SHELL

Vienybiečiai Povilas Janus ir Jurgis Šlakis šių metų pradžioje atidarė naują biznį, vadinamą The Half Shell, kuris yra labai gražioje vietoje, važiuojant Route 27 A. Islip, Long Island. Šiomis dienomis Jūsų reporteriui teko lankytis šioje vietoje, kuri, pasirodo, yra daug gražesnė, negu buvo manyta. Čia dėdamas The Half Shell namo paveikslas, deja, neparodo viso tos patrauklios aplinkos, ją reikia pačiam pamatyti. Prie šio erdvaus namo yra privestas platus į jūrą išeinas kanalas, kuriame stovi daug įvairių motorinių laivelių. Puse to kanalo priklauso šiai biznio vietai.

Buvo šeštadienio popietis, kai Jūsų reporteris aplankė Povilo Janaus ir Jurgio Šlakio vietą. Prie ilgo baro sėdėjo daug klijentų, kurie buvo įvairių tautų žmonės: švedai, norvegai, vokiečiai, airiai ir, žinoma, lietuviai. Tuo metu už baro dirbo p. Šlakienė, kuri, kaip ir p. Janusienė, yra patyrusi šios rūšies biznyje. Kaip žinoma, Šlakiai, kaip ir Janušai, ilgus metus yra turėję Long Island puikiai išvystytus šios rūšies biznius. Vėliau atsirado ir Povilas su Jurgiu. Jiems pasiūlius apžiūrėti visą namą, reporteris užlipo į viršų, kur vėl jį draugiškai pasitiko šeimininkė, nuoširdi vienybietė, p. Janusienė su sūnum, vienos kolegijos studentu. Maloni šeimininkė parodė savo kambarius, kurių erdvumas, skoningas įrengimas tikrai buvo patrauklus.

The Half Shell yra tos rūšies užeiga, kur galima gauti ne tik įvairiausių gėrimų, bet ir skaniai gaminamų valgių, ypač šviežios žuvies.

Kadangi aplink yra daug vietos automobiliams pasistatyti, tai Jūsų reporteris pradėjo teirautis, ar čia lietuviai galėtų rengti savo išvažiavimus. "Žinoma", — trumpai atsakė Šlakis. Čia pat, pasinaudodamas proga, Povilas Janus išbarė Vienybės leidėjus, kurie iki šiol nesurengė nė vieno savo skaitytojų išvažiavimo. Anot jo, ar Vienybė dabar jau tokia turtinga, kad nerengia piknikų?" Iš tikrųjų, reikia sutikti su Povilu, kuris sako, kad The Half Shell yra patogiausia vieta tokiems išvažiavimams rengti. Baigiant, reikia pasakyti, kad The Half Shell, šią mūsų tautiečių turimą vietą, turėtų aplankyti visi brooklyniečiai, ypač Janusų ir Šlakių draugai. V.

TARDYTOJAI YRA IŠ BEZPRIZORNINKŲ

Bezprizornik — bolševikų santvarkoje rusuose — vaikas be priežiūros, be pastogės, be tėvų, dažniausiai arba pamestinukas arba sušaudytųjų ar į sunkiųjų darbų stovyklas išgabentųjų tėvų vaikas. Tokių bezprizorninkų po visus pakampius Rusijoje zuja tūkstančiai. Jie nelaimingi jaunuoliai. Bet užtat bolševikų valdžia iš jų, ką nori, gali išlankstyti. Kartais juos gaudo ir išveža į bolševikinio perauklėjimo įstaigas.

Tokie, šeimos šilimos ir žmoniškumo nepažinę žmoneliai, yra nuožmūs, o, gavę tam tikrą kompartinį auklėjimą, išeina gerais kompartijos ramsčiais, kaltam ar nekaltam jokio pasigailėjimo nežinančiais.

Iš jų išdailinami pirmosios rūšies enkavedistai. Kadangi visa bolševikų tvarka teparemta teroru, tai ten nepasibaigiami tardymai, besibaigią "teismais", o teismai visai kitoki, negu visame kitame pasaulyje: enkavedistinis tardytojas nusprendė, kompartijos sekretoriatas patvirtino, — štai tau ir teismas!

Tai tokie bezprizorninkai, išėję tam tikras mokyklas, geriausi tardytojai, tardą taip, kad ir nekaltas padaromas kaltas, pavartojant visas bolševikinio tardymo tortūras, kankinamąsias priemones. Tie tardytojai ir išvaizdą turi žiaurią, dažnai užgesusių akių, paniurę, kriokiančio ar spiegiančio balso, raumeningi, kad galėtų reikale aukų kaip reikiant kamuoti. Mes lietuviai juos gerai pažįstame.

V. Lygumis

Naktibaldos Švedijos slaptame archyve

Slapti dokumentai apie Baltijos pabėgėlius kuro vietoj

Švedų policija sugavo keletą jaunų naktibaldų, kurie buvo įsitaisę savo buveinę... slaptame valdžios archyve Stockholmo senamiestyje.

Du paleisti iš karinės prievolės jūrininkai, neturėdami kur prisiglausti su savo mergaitėmis, nusižiūrėjo didelius negyvenamus rūmus senamiestyje. Jie išėmė langą ir sulindo į vidų, kur rado begales dėžių su slaptais dokumentais. Iš tų popierių jie pasidarė guolius, ir grįžę naktimis iš miesto, tais popieriais kūrė ugnį ir virėsi kavą. Po tam tikro laiko prie šių prisidėjo dar ir trečias benamis jaunuolis, o jūrininkams gavus darbą laivuose, jis liko vienas, bet kompanijai pasikvietė savo draugą fotografą.

Kartą naktį, bekūrendamas, fotografas ėmė tuos popierius skaityti ir išsiaiškino, kad tai yra slapti valdžios dokumentai apie lietuvių, latvių ir estų pabėgėlius Švedijoj. Jis surado kelią į sovietų pasiuntinybę ir pasiūlė vienam jų agentui pirkti jo slaptų dokumentų, ne atskirais lapais, o visa partija, už 10,000 kronų (2,000 dolerių).

Rusai dokumentų, pasak fotografo pareiškimą švedų policijai, nenupirko, bet labai susidomėjo nevien dokumentais, bet ir jų pardavėjais, bei vieta, kur dokumentai laikomi. Fotografas pastebėjęs, kad jį ir jo draugą ėmė sekti rusų agentai. Ilgainiui ir naktinis sargas, kuris saugoja ir daugiau namų, pastebėjo, kad kieno tai gyvenama slaptųjų dokumentų rūmuose. Buvo pakviesta policija, kuri pasislėpusi koridoriuose, pasitiko archyvo įnamius, grįžtančius vėlyvą naktį iš miesto.

Iš ligšiolinių tardymų neaišku, ar rusams pateko į rankas nors dalis šių dokumentų. Juose buvo tarp kita ko sužymėti Baltijos pabėgėlių Švedijoje adresai, jų kilimo vietos ir giminės Lietuvoj, t.y., kuo sovietų agentai labai domisi.

SYNGHAM RHEE, dabartinis Pietų Korėjos prezidentas, yra vedęs vienietę Franciska Donner. Jo pirmoji žmona čia buvė 1915 m. Kinijoje mirė.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1 —2 popiet
6 — 8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

EDDY'S BAR & GRILL
EDWARDAS PAVILONIS, Sav.
Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.
Įvairūs gėrimai, šviežias maistas
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
459 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EV. 4-8698

HELENA'S BEAUTY STUDIO
(Lietuvaitė, Lic. Hair Stylist)
Exclusive Prescription Permanents
136-08 Roosevelt Ave. Flushing, N. Y.
Tel.: FL 9-9487

KINGSLAND INN
Al. J. Grunskis, Sav.
Įvairūs svaiginamieji gėrimai.
Šviežias maistas pietums ir kitokiems užkandžiams.
Salė susirinkimams ir šiaip pobūviams
Televizija.
148 Kingsland Ave. Brooklyn 22, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8918.

A. Povilansko Baras ir Restoranas
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

B. J. SCHEGAUS
REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS
Seniausia lietuviška nekilnojamo turto
ir draudimo įstaiga Brooklyne
Visada visiems sąžiningai
patarnaujama.
195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-1241.

MAISTO KRAUTUVĖ
J. Jokubauskas, Sav.
291 Maujer St.
Brooklyn, N. Y.
EV 4-9579

M. STRIKOLIS
MAISTO KRAUTUVĖ
253½ E. MAIN STREET
Amsterdam, N. Y.
Tel. 1596

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas
Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.
532 Grand St. Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

V. A. BUDRAITIS
APDRAUDOS AGENTAS
Sąžiningas patarnavimas
8552 102 Street Richmond Hill, N. Y
VIrginia 9-6773

J. M. BUYAUSKAS
Laidotuvių Direktorius

Naujai pastatytame name moderniškai įrengta koplyčia.
Patarnauja ir kitiems New Jersey miestams.
24 Davis Ave. Kearny, N. J.
Tel.: Kearny 2-2588

MERIDEN MONUMENTAL WORKS
STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE
JOHN McGINNIS, Sav.
65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.
Prie M. Olivet Kapinių
arba
Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike
Flushing, N. Y.
Prie St. Mary's Kapinių
Telefonai DAvenport 6-0750 Flushing 7-9248

GEORGE F. RACHUN
Restoranas, baras ir salė
Geri gėrimai ir šilti valgiai.
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,
BROOKLYN, N. Y.
Tel. HY 7-9758

BAR and GRILL
JOSEPH BALTAITIS, Sav.
Šviežias maistas,
įvairūs gėrimai
518 Grand St. Brooklyn, N. Y.
EVergreen 4-9407

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
123 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
660 GRAND STREET,
Tel. STagg 2-5043
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

F. W. SHALINS
(ŠALINSKAS)
LAISNIUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas. STagg 2-4409
Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

A. S. Trečiokas su žmona Ieva, pakeliui į Quebecą, siunčia linkėjimus iš Old Orchard Beach, Maine.

Florence Kleopfer, buvusi Šalinskaitė, po sunkios operacijos New Yorko ligoninėje, sveiksta namie.

Antanas Stanis, buvusio Vienybės šėrininko Izidoriaus Stanio pusbrolis, lankėsi mūsų įstaigoje ir užsiprenumeravo laikraštį.

Narvydai, Virbickai, Šaulienė, Pusnikai, Krivickai, Krulikai, Bačinskai, nuvykę į Catshill kalnus, siunčia sveikinimus "visiems geriems vienybiečiams ir tautiškos minties bendradarbiams".

J. Budrys, Lietuvos gen. konsulas Ne wYorke, pasiuntė sveikinimo telegramą St. Girdvainiui, Lietuvos pasiuntiniui Vatikane, jo 60 metų amžiaus sukakties proga.

Stundys Bronius per mūsų gen. agentą J. Krunklį užsisakė Vienybę 2 metams ir susimokėjo prenumeratą.

Florence Strumilo ir William Kalėda, mūsų skaitytojai, susituokia rugsėjo 9 d. Vestuvės įvyks Bronxe.

Vl. Meškūnas su žmona buvo atvykęs iš Scrantono dalyvauti savo giminaičio Pijaus Mičiulio laidotuvėse.

P. Svetika, mūsų laikraščio skaitytojas ir rėmėjas, grįžo iš Naujosios Anglijos, kur jis praleido savo atostogas.

A. M. Čižaitė, Michigan universiteto studentė, atostogų metu lankėsi Washingtone ir New Yorke.

Juozas Aleščikas su žmona ir dukra atvyko iš Kubos ir apsigyveno pas savo draugus Juozą ir Izabelę Misiūnus Brooklyne.

M. Tamašauskienė praneša, kad jos vadovaujamas Maspetho Lietuvių Moterų Piliečių Klubas spalio 21 d. rengia savo tradicinę vakarienę.

Juozas Ginkus, kuris šiuo metu su žmona ilsisi Menderių ūkyje, prašo pranešti, kad New Yorko Lietuvių Tarybos direktorių posėdis bus rugsėjo 9 d. 5 val. po pietų Apreiškimo parapijos salėje.

Jonas Krunklys, mūsų agentas, praneša, kad rugpiūčio 21 d. šukako šeši mėnesiai, kai mirė jo žmona Marijona. Lygiai liūdi velionės krikšto duktė Elena Brunzaitė.

Jonas Sutkaitis, žinomas laikrodininkas, kurio skelbimas dedamas šiame numeryje, kasdien būna savo krautuvėje, 449 Grand St., Brooklyne.

Anthony Linkus, Jr., praneša, kad spalio 28 d. Lietuvių Piliečių Klubo salėje, 280 Union Ave., Brooklyne, bus Lietuvių Amerikiečių Veteranų Sąjungos alaus ir šokių pramoga.

Adv. F. J. Bagočius, žinomas Amerikos lietuvių visuomenės veikėjas, buvęs SLA prezidentas, kaip pranešama iš Bostono, sunkiai serga.

J. Brundza, New Yorko BALF Apskrities pirmininkas, praneša, kad New Yorko Rinkliavos Komitetas rugsėjo 1 d. 8 val. vakare BALF patalpose Brooklyne renkasi pareigoms pasiskirstyti.

FUTBOLO RUNGTYNĖS

Pirmadienį, rugsėjo 4 d. New Yorko Lietuvių futbolo komanda žaidžia draugiškas rungtynes su Peru vienuolike. Pradžia 1 val. Žaidžiama — Starling Oval (366 E. 165 St., Bronx).

Rugsėjo 13 d. 8 val. vakare Maspetho Lietuvių Piliečių Klubo patalpose įvyks mėnesinis vietos moterų klubo susirinkimas.

ŽYMŪS SVEČIAI ATVYKS Į ČIURLIONIEČIŲ KONCERTĄ

Jau tik mėnesį laiko skiria newyorkiečius nuo tos didžiulės meno šventės, kuri įvyksta spalio 1 d. Carnegie Hall patalpose. Tą dieną čiurlioniečiai koncerte pasirodys su savo tietuvių liaudies dainomis, tautiniais šokiais, kanklių ir skudučių muzika. Tie, kurie dar neturi bilietų, skuba juos pas platintojus įsigyti, nes yra pavojaus, kad ir čia, kaip savo metu, Chicagoje, gali jų pritrūkti.

LIETUVIŠKOJI MUZIKA PER RADIJĄ

Šeštadienį, rugsėjo 23 d., 5 val. p.p., ryšium su Čiurlionio ansamblio koncertu, New Yorko miesto didžioji radijo stotis WNYC savo programą "Hands Across the Sea" skiria lietuvių menui.

Muzikinę programos dalį atliks pianistas Vytautas Bacevičius, kuris paskambins M. K. Čiurlionio kūrinių, o op. sol. Ipolitas Nauragis padainuos liet. dainų. Jam akompanuos New Yorko muzikas ir akompaniatorius Arpad Sandor.

Min. V. Sidzikauskas

"Hands Across the Sea" programoje taip pat dalyvaus min. Vaclovas Sidzikauskas, su kuriuo WNYC radijo stoties direktorius Newman padarys pasikalbėjimą.

ŽYMŪS SVEČIAI ČIURLIONIEČIŲ KONCERTE

Čiurlionio Ansamblio koncerte Carnegie Hall, New Yorke spalio 1 d. dalyvaus Displaced Persons Komisijos narys Henry Rosenfield, kuris specialiai ta proga, atvyksta iš Washingtono į New Yorką. Tikimasi ir kitų dviejų Komisijos narių Caruso ir O'Conner, kurie šiuo metu lankosi Europoje.

Koncerte, be kitų žymių svečių, apie kuriuos bus pranešta vėliau, dalyvaus New Yorko Department of Labor viršininkas ir N. Y. DP Komisijos Pirmininkas Edward Corsi.

Dr. J. Pajaujis išvyksta į Aliaską

Dr. Juozas Pajaujis pasirašė su Aliaskos valstybės gubernatūra metams laiko sutartį (5,000 dolerių) dirbti Aliaskos vieninteliame universitete Fairbanks kaip ekonominės geografijos profesorius. Be šios mokslo šakos, jis dėstys universitete ir rusų kalbą.

Nuo savo atvykimo į Ameriką 1947 m. dr. Pajaujis mokė rusų kalbą Berlitz kalbų institute New Yorke. Lietuvoje kaip ekonominių mokslų specialistas profesoriavo Klaipėdos Prekybos Institute ir Vilniaus universitete.

Atvykęs į Ameriką, dr. Pajaujis, kaip visuomenės ir politikos žmogus, buvo įsijungęs į lietuvių tautinę veiklą. Jis yra buvęs Tremtinių Draugijos pirmininkas New Yorke, jis lig šiol vadovavo brooklyniškei Sandaros kuopai ir kaip sandarietis buvo per paskutinius rinkimus išrinktas į Amerikos Lietuvių Tarybą. Dr. Pajaujis dalyvavo Žaliojo (Valstiečių) Internacionalo Kongrese šią vasarą Washingtone.

Į Aliaską dr. J. Pajaujis išvyksta lėktuvu rugsėjo 9 d. Jo šeima tuo tarpu palieka gyventi Brooklyne.

PIJŲ MIČIULĮ PALAIDOJUS...

Pijus Mičiulis

Rugpiūčio 26 d., gausaus draugų bei pažįstamų būrio lydimas, Pijus Mičiulis išvyko į paskutinę kelionę. Sakoma, kad žmogaus kelias nuo lopšio iki grabo neilgas, bet, deja, dar trumpesnė ta paskutinė jo kelionė į kapus.

Apie 9 valandą ryte mirusiojo palaikai, ilgo automobilių karavano lydimi, iš Šalinsko laidotuvių įstaigos atvyko į Angelų Karalienės bažnyčią, kur įvyko gedulingos mišios. Čia susirinko dar daugiau velionio draugų ir pažįstamų palydėti jį į šv. Jono kapus.

Būdinga, kad lygiai prieš 27 metus, tą pačią dieną ir toje pačioje bažnyčioje, velionis buvo surištas moterystės ryšiais. Šį kartą, deja, velionio našlės galvą puošė gedulo nuometas.

Graudus ir liūdnas tas paskutinis atsisveikinimas kapuose. Grabui leidžiantis į duobę, velionio artimieji balsu pravirksta. Velionio draugai, jo dirbtuvės darbininkai taip pat nepajėgia sulaikyti ašarų. Visų veidai apsigaubę liūdesio šydu.

Paskutinei savo draugo ir bendradarbio atminčiai, vieni pirmųjų meta gėles į duobę Lietuvių Siuvėjų Kontraktorių Sąjungos valdybos nariai — Petras Atkočaitis, Steponas Karvelis, Antanas Matulis ir kiti. Nuo jų neatsilieka ir kitataučiai, atėję paskutinį kartą atsisveikinti su buvusiu bendradarbiu.

Iš kapų dauguma laidotuvių dalyvių, velionio šeimos vardu, kviečiami pietų. Laidotuvių direktorius Šalinskas susėdusius aplink stalus paprašo atsistoti ir bent vienoje susikaupimo sekundėje pagerbti velionį.

Pijaus Mičiulio mirtis buvo skaudus smūgis ne tik likusiai šeimai, žmonai, dukteriai, sūnui, bet ir tai negausiai siuvėjų kontraktorių šeimai, kurios skaičius vis mažėja. Per trumpą, palyginti, laiką Brooklyno lietuviai neteko trijų gana žymių siuvėjų kontraktorių: Kairio, Šalaviejaus ir dabar — Mičiulio.

Velionio Mičiulio dirbtuvė, kurią dabar tvarko sūnus Edvardas P. Mičiulis, yra viena didžiausių Brooklyne. Ir paliko ją velionis taip, kaip tik pavyzdingas tėvas gali palikti turtą savo sūnui. Dirbtuvė puikiai sutvarkyta. Bet, nereikia nė aiškinti, kaip dabar sūnus jaučiasi šioje didžiulėje dirbtuvėje. Kiekviename žingsnyje jis mato tėvo pėdsakus. Visur matoma rūpestinga ranka. Deja, tos tėvo rankos, kurios kadaise glamonėjo sūnų, nebedirbs daugiau.

STAIGA MIRĖ J. BALTRUKONIS

Praeitą sekmadienį vakare staiga mirė žinomas visuomenės veikėjas Jonas V. Baltrukonis, gyvenęs 81 Forest St., Kearny, N. J. Velionis, palyginti, dar buvo jaunas žmogus, vos 53 metų amžiaus. Todėl, savaime suprantama, ši mirtis yra labai skaudus smūgis ne tik likusiai velionio šeimai, bet ir vietos lietuvių visuomenei, kuriai jis visą savo gyvenimą sąžiningai tarnavo.

Velionis buvo gana plataus masto veikėjas ir organizatorius. Jis suorganizavo vietos lietuvių Politikos Klubą, Schuyler vardo lietuvių paskolos bendrovę, kurios sekretorium, direktorium bei vedėju buvo iki pat mirties. Be to, jis buvo pirmasis New Jersey Lietuvių Tarybos iždininkas, Lietuvių Prekybos Buto narys, vienas TMD organizatorių, vietos lietuvių parapijos biznio knygų vedėjas ir tt.

Pažymėtina, kad velionis ir plunksnos darbe yra parodęs nemažai gabumų. Ji syra parašęs net tris scenos veikalėlius.

Velionis Jonas Baltrukonis yra kilęs iš Liudvinavo apylinkės, Marijampolės apskr. Visą laiką gyveno Kearny, N. J. Paliko žmoną Marcelę ir sūnų Joną, kuris yra Washingtono katalikų universiteto profesoriaus asistentas.

Velionis sirgo vos dvi dienas. Palaidotas su bažnytinėmis apeigomis rugpiūčio 29 d. Velionis buvo ilgametis Vienybės skaitytojas.

NUOTAIKINGAS BIZNIERIŲ PIKNIKAS

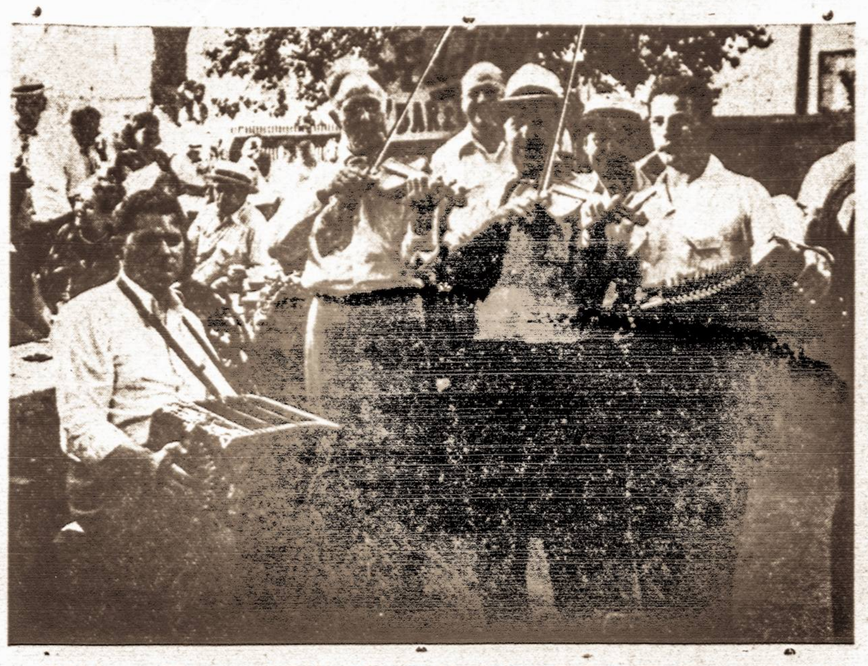

Tokioje, maždaug, nuotaikoje vyko tas biznierių piknikas Klasčiaus parke. Prie kiekvieno stalo svečiai linksminosi, kaip išmanydami. Ypač pasižymėjo Eddie's Bar & Grill savininko Edvardo Pavilonio stalas, kur visą laiką dirbo specialus muzikantų kvartetas. Tą kvartetą sudarė (iš kairės į dešinę): Pavilonis, Griška, Kvietkus ir Jakulevičius. Už jų, tarp Pavilonio ir Griškos, matyti K. Gagas ir kiti pikniko dalyviai.

Vadinamas biznierių piknikas, kurio šumanytojas ir vyriausias rengėjas yra lietuvių radijo valandos driektorius P. Lisauskas, šiemet taip pat buvo gausus. Gražus praeito sekmadienio oras ir, gal būt, nemokamai išdalinti bilietai į Klasčiaus parką sutraukė apie 4 tūkstančius žmonių. Publika buvo labai marga: biznieriai, darbininkai ir profesionalai, seni ir jauni, moterys, merginos ir vaikai. Pastariesiems, beje, pikniko rengėjai buvo parūpinę specialių pramogų. Vakarop net buvo rodomos filmos. Buvo įvairių piknikinio pobūdžio kontestų: virvės traukimas bulvių skutimas, "pajų", dynių ir "krekių" valgymas, bėgimas ir tt.

Tuoj po pietų, į Sacharą primenančią aikštę, pradėjo plaukti minios. Pro vartus žmonės veržėsi debesimis. Tuojau buvo užimti visi stalai ir suolai. Ypač labiau į kūną susimetusios žmogystos skubinosi išsidėstyti savo dešras, skilandžius, kumpius, sūrius, kopūstus ir degtinės butelius. Kažkur iš Klasčiaus rūsio pradėjo ristis bačkos, kurias vienas buvęs Lietuvos teisėjas, dabar čia, Brooklyne, dirbąs, kaip paprastas darbininkas.

Jūsų reporteris, kaip ir visi kiti šio pikniko dalyviai, su apdulkėjusiais batais vaikščiojo po parką ir studijavo margą minią. Stalus, kaip teko pastebėti, parke turėjo šie klubai bei biznieriai: Liet. Atletų Klubas, Maspetho ir Brooklyno Piliečių Klubai, Antano Vikriko krautuvė ir draugai, Edvardas Pavilonis su žmona, draugais ir muzikantais, Juozas Zaida, Jr., ir tt. Svečių buvo matyti iš Pensylvanijos, Connecticut, New Jersey ir kitur.

Tarp laimėjimų dėmesio centre buvo deglas paršas, kurį laimėjo Juozas Benediktas. Nežinia, ar jis prisiminė aną seną lietuvių patarlę — neturėjo boba bėdos, tai nusipirko paršą — ar kaip ten buvo, bet paršas buvo paleistas iš varžytinių. Šiose varžytinėse paršas teko Jonui Palubinskui, kuris už jį sumokėjo, rodos, 6 dolerius. Žodžiu, bėda buvo atiduota už didesnį pinigą.

Aplamai, šis piknikas buvo gausus publika, turtingas savo bazaru ir gana linksmas.

PARDUODAMAS Bar & Grill, įsteigtas prieš 17 metų, esantis Grand St., Williamsburge. Žema nuoma, 600 dol. pajamų savaitėje, galima gauti daugiau. Prašoma $9,500. Savininkas turi išvykti. Be agentų tarpininkavimo. Skambinti EVergreen 4-8913. (15)

PARDUODAMAS naujas pečius, kūrenamas gazu ir aliejum. Prieinama kaina. Kreiptis: A. Kaupas, 201 York St., Brooklyn, N. Y.

BROADWAY FOOD SHOPPE
Kafateria ir restoranas
FRANK IROLA, sav.
Įamina ir pristato maistą vestuvėms ir kitokioms pramogoms
139 BRAODWAY,
Brooklyn, N. Y.
Tel. EV. 4-9050

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

Lietuviai advokatai

JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: WO 2-3497 Namų tel.: NE 9-5689

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVergreen 7-9394

CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
6 Court St., Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1260

JONAS SUTKAITIS,
Laikrodininkas.
Parduodami nauji ir taisomi bei atnaujinami seni laikrodžiai.
449 Grand Street,
Brooklyn 11, N. Y.

Viena gražiausių užeigų Brooklyne ir apylinkėje
WARWICK INN, Inc.
Edward & Aldona Polk,
Sav.
BARAS IR RESTORANAS
Įvairiausi gėrimai
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
2836 FULTON STREET,
Brooklyn 7, N. Y.
TAylor 7-9852

BEDFORD DINER
BAR and GRILL
396-398 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

CAPPIELLO ĮSPĖJA:
Dabar laikas įsigyti tai, ko vėliau gali pritrūkti
Dabar kainos, palyginti, dar prieinamos

Cappiello krautuvėje dabar galima gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų, rašomųjų mašinėlių, dujomis bei aliejumi kūrenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.

Cappiello krautuvė jau 35 metai, kai sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.

Cappiello krautuvė gerai žinoma visiems lietuviams.

Čia galima gauti lietuviškų plokštelių

Cappiello krautuvė turi specialų skyrių lietuviams, kuriam vadovauja Charles J. Marma.

CAPPIELLO
706 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 8-7848.

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).